

Slovenski št. 3 čebelar

letnik CXIII – marec 2011

ISSN 0350-4697

Brez čebel ni življenja

www.ohranimo-cebele.si

Priprava čebel na prvo pašo

Kako kontrolirati in zmanjševati razvoj varoj?

**Osnovna odbira v Rejskem programu
za kranjsko čebelo 2011–2015**

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82
faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00-12.00

16.00-18.00

ob sobotah 9.00-12.00

APIS M&D®

Cenjene stranke obveščamo, da smo se preselili na Opekarsko 16 na Vrhniki.

AŽ-PANJI 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI
PANJ

PREDELAVA VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 €/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN, ZBIT
LR - STANDARD LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI

- Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (razen lomljivih artiklov).
- Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah.
- Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,75 eur/kg.
- Vosek steriliziramo pri 125 °C.
- Vosek odkupujemo po 3,55 eur za kilogram (po predhodnem dogovoru izplačilo v najkrajšem času).
- Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 €.

GRELNIKI
ZA MED 179 €

KAKOVOSTNA RSF - POSODA
IN TOČILA
AKCIJSKA CENA 298 €!

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETIJSKI LR-PANJ

ŽICA ZA SATNIKE RSF
250 g 4,8 €,
250 g CINK 2,5 €

KAKOVOSTNE POGAČE STIMULANS

SUPER AKCIJA SATNICE – AŽ, LR

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

PRIZNANO VZREJALIŠČE ČEBELJIH MATIC DEBEVEC
Sprejemamo prednaročila

Prodamo večje število čebeljih družin na AŽ
in 2/3 LR satih, primerno tudi za vzrejo matic.

Ne zamudite sofinanciranja RS in EU za čebelarstvo opremo!

UVODNIK

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

Začeli smo novo petletno obdobje izvajanja rejskega programa, temeljnega dokumenta v čebelarstvu, na katerem temeljijo vsi nadaljnji ukrepi. V program smo zapisali več ciljev, poglaviten pa je ohranitev kranjske čebele, ki je brez dvoma največji ponos slovenskega čebelarstva. Takšnega bogastva ne smemo izgubiti! Od uresničitve tega cilja bo ob koncu veljavnosti programa odvisno, kako bomo ocenjevali uspešnost izvedenih ukrepov.

Kaj lahko za to storimo čebelarke in čebelarji? Zavedati se moramo, da čebelarimo na izvornem območju kranjske čebele. Ta se je skozi stoletja dobro prilagodila na naše okolje ter ob tem razvila značilne lastnosti, po katerih je dandanes znana po vsem svetu. Na njene lastnosti je poleg okolja pomembno vplival tudi čebelar s svojim posebnim načinom čebelarjenja, ki ga najlepše opišemo z besedami: ŽIVLJENJE S ČEBELAMI.

V zadnjih letih smo spoznali, da se populacija kranjske čebele prehitro spreminja. Razlogi za to po večini še niso razjasnjeni, gotovo pa na dogajanje vplivamo tudi čebelarji. Dandanes (pre) številnim čebelarjem kranjska čebela ne pomeni več tolikšne vrednosti, kot jo je pomenila čebelarjem v preteklosti. Čebelarji namreč v svojih čebeljih družinah prepogosto tolerirajo čebele z rumenimi obročki na zadku, ki kažejo na križanje kranjske čebele z drugimi (z italijansko ali buckfaško čebelo), ali v svoje panje naseljujejo čebelje družine in matice drugih krajevnih različkov. To problematiko smo upoštevali tudi pri pisanju novega rejskega programa, ki ga izvaja Priznana rejska organizacija (Čebelarska zveza Slovenije) v sodelovanju z Drugo priznana rejsko organizacijo v čebelarstvu (Kmetijski inštitut Slovenije). V izvajanje so se s pogodbami že vključili vzrejalci matic, poleg tega pa izvajalci programa upamo tudi v čim večje sodelovanje čebelarjev. S pristopom čebelarji izkažejo, da se zavedajo pomena ohranitve kranjske čebele, saj se hkrati obvezujejo, da bodo v svojem čebelarstvu skrbeli za čistost kranjske čebele. V Priznana rejsko

Fotografija na naslovnici: Čebela na vrbi ivi (*Salix caprea*), ki čebelam zgodaj spomladi ponuja dobro medicinsko in odlično pelodno pašo, potrebne za razvoj čebelje družine.

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

dr. Peter Kozmus 77

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

dr. Peter Kozmus: Osnovna odbira v Rejskem programu za kranjsko čebelo 2011–2015 80
 Vlado Augustin: Kako kontrolirati in zmanjševati razvoj varoj? 81
 Boštjan Noč in Andreja Kandolf: Pojav predelane sladkorne raztopine v medu – kaj storiti, da se to ne zgodi? 83
 Tanja Magdič in Andreja Kandolf: Kaj pravi zakonodaja o prodaji čebeljih pridelkov in čebeljih izdelkov? 84
 Franc Šivic: Novice iz sveta 87

IZ PRAKSE ZA PRAKSO

dr. Stanko Kapun: Priprava čebel na prvo pašo 89
 Jože Cemič: Terensko svetovanje čebelarjem v Posavju 91

SONARAVNO ČEBELARJENJE

Aleksander Mikuš: Ekološko čebelarstvo – sredstva in smernice 92

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Miha Štular: Čebelarjeva opravila v marcu 93

VETERINARSKI NASVETI

Martina Škof, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za marec 95

ČEBELJE PAŠE

Jure Justinek: Prve spomladanske medovite rastline in njihov pomen za čebele 95

ZGODOVINA ČEBELARSTVA

Franc Šivic: Ustanovitev Kranjskega društva za umno čebelarstvo leta 1873 96

DOGODKI IN OBVESTILA

OBVESTILA ČZS 102

MALI OGLASI

OSMRTNICE 115

INDEX

EDITORIAL

dr. Peter Kozmus 77

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Peter Kozmus (PhD): Basic Selection in Breeding Programme for Carniolan Honeybee 2011–2015 80
 Vlado Augustin: How to Control and Reduce the Development of Varroas? 81
 Boštjan Noč and Andreja Kandolf: The Occurrence of Altered Sugar Syrup in Honey – How to Prevent it? 83
 Tanja Magdič and Andreja Kandolf: What Does the Legislation on Marketing of Hive Products Say? 84
 Franc Šivic: World News 87

PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE

Stanko Kapun (PhD): Preparing Bees for First Honeybee Forage 89
 Jože Cemič: Field Advice to Beekeepers in Posavje Region 91

ORGANIC BEEKEEPING

Aleksander Mikuš: Organic Beekeeping – Means and Guidelines 92

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Miha Štular: Beekeeper's Chores in March 93

VETERINARY ADVICE

Martina Škof, (PhD Vet. Med.): Veterinary Advice for March 95

HONEYBEE FORAGE

Jure Justinek: The Spring's First Bee Plants and Their Importance for Bees 95

HISTORY OF BEEKEEPING

Franc Šivic: The Founding of Carniolan Society for Prudent Beekeeping in 1873 96

NEWS AND EVENTS

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 102

SMALL ADS 112

OBITUARIES 115

organizacijo ste se lahko vključili v vašem društvu, prijavnico pa lahko najdete tudi na spletni strani ČZS. Upam, da se boste v čim večji meri vključili v izvajanje rejskega programa, kajti le skupaj nam bo uspelo ohraniti biser, kakršnega imamo v slovenskem čebelarstvu, hkrati pa bomo lahko čez čas svetu pokazali, da smo slovenski čebelarji tudi glede tega edinstveni.

Stroka si skupaj s ČZS prizadeva, da bi pomen ohranitve kranjske čebele prepoznali tako Slovenija kot tudi Evropa ter da bi delo, ki ga s tem namenom opravljamo čebelarji, tudi primerno ovrednotila. Verjamem, da nam bo to uspelo.

dr. Peter Kozmus, strokovni vodja Priznane rejske organizacije za kranjsko čebelo

Brez čebel ni življenja

Kot ste že lahko prebrali v prejšnjem prispevku, nameravamo na ČZS, JSSČ ob »Dnevu zemlje« izdati posebno zgibanko o pomembnosti čebel ter o pomembnosti sajenja medovitih rastlin in čiste ga okolja oz. narave za preživetje in ohranitev naše kranjske čebele. K pomoči pri pripravi zgibanke smo povabili strokovnjake in okoljevarstvenike, ki se zavajajo pomembnosti ohranjanja okolja za boljši jutri.

Pri pripravi zgibanke sodelujejo Janez Gačnik, Janko Božič, Franc Šivic, Trajče Nikoloski in Anton Komat. Več informacij o vsebini zgibanke in prispevkih v njej najdete na spletni strani www.ohranimo-cebele.si. Zgibanka bo gotovo vir dragocenih informacij, priloženo pa ji bo tudi seme okrasne medovite rastline za »čebelji vrt«. Zgibanka bo javnosti prvič predstavljena na Čebelarškem posvetu v Celju.

Okrogla miza o pomenu sajenja medovitih rastlin

Obveščamo vas, da bo 6. aprila 2011, ob 16. uri, na Srednji šoli za hortikulturo in vizualne umetnosti v Celju okrogla miza o pomenu sajenja medovitih rastlin. Na njej bo govor o skrb zbujajočem zmanjševanju čebeljih paš, uvrstitvi medovitih rastlin v program KOP, pomenu čebel za pridelavo hrane, pomenu sajenja avtohtonih rastlin, pa tudi o skrbi za čisto okolje

in čiste vode. Svoja mnenja bodo soočili predsednik odbora za kmetijstvo v Državnem zboru g. Franc Bogovič, direktor direktorata MKGP za kmetijstvo g. Branko Ravnik, predstavnik KGZ Murska Sobota g. Stanislav Kapun, g. Janez Gačnik, g. Franc Šivic, g. Trajče Nikoloski in g. Janko Božič.

Vljudno vabljeni!

TRGOVINA

Gosposka 3, 3000 Celje

~ Delovni čas ~

Pon.-pet. od 8.00 do 15.00

Sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00

Sobota od 8.00 do 12.00

PONUJAMO VAM:

- ~čebelarstvo zaščitno opremo, opremo in pribor
- ~sladkorne pogače MEDOPIP
- ~med in ostale čebelje pridelke
- ~darilni program in kozmetiko na bazi čebeljih pridelkov
- ~kozarec za slovenski med in ostalo embalažo

Možnost naročanja prodajnih artiklov po telefonu, faxu ali e-pošti.
Tel./faks: 03/544 17 23; mail: trgovina.cebela@amis.net

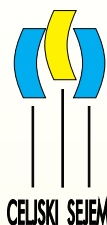

ODKUPUJEMO ČEBELJI VOSEK

Za članice ČEBELARŠKE ZVEZE SLOVENIJE pri nakupu z gotovino nad 50€ priznamo 4% popust

Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v
čebelarstvu in družba Celjski sejem, d. d., vabijo

19. in 20. marca 2011 na 34. državni čebelarški posvet in mednarodno prodajno razstavo v Celju

Celjsko sejmišče je v začetku pomladi že tradicionalno gostitelj čebelarjev iz domovine in tujine. Tudi letos bodo Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu in družba Celjski sejem, d. d., pripravile 34. državni čebelarški posvet in mednarodno prodajno razstavo. Prireditvi bosta potekali v soboto in nedeljo, 19. in 20. marca 2011.

V okviru dvodnevnega državnega posveta imajo čebelarji iz Slovenije in tujine možnost za izmenjavo izkušenj in znanja o najaktualnejših temah s področja čebelarstva. Osrednja tema prvega dne 34. državnega čebelarškega posveta bo ekološko čebelarjenje, drugega pa dobra čebelarška praksa. Ob tej priložnosti bosta razglašena tudi najboljša inovacija in najboljše izdelana AŽ- in LR-panj. Najboljše inovacije v čebelarstvu bodo razstavljene v atriju pred predavalnico.

SOBOTA, 19. marca 2011

- 8.00: ODPRTJE RAZSTAVE
- 9.00–9.30: Promocijski film ČEBELARSKI TURIZEM
- 9.30–9.45: Odprtje posvetovanja in pozdravni govori predsednika ČZS in gostov.
- 9.45–10.00: Razglasitev rezultatov natečaja za najboljše izdelan AŽ- in LR-panj ter najboljše inovacije v čebelarstvu.
OSREDNJA TEMA: EKOLOŠKO ČEBELARJENJE
- 10.00–10.45: **Mitja Zupančič, u.d.i., zootehnik**, specialist za ekološko kmetovanje pri Kmetijski gozdarski zbornici Slovenije, Kmetijski gozdarskem zavodu Celje – *Ekološko čebelarjenje v Sloveniji*
- 10.45–11.30: **Hans Rindberger (Avstrija)**, vodja usposabljanja za ekološko čebelarjenje v Avstriji – *Zakaj ekološko čebelarjenje?*
- 11.30–12.15: **inž. Josef Ulz (Avstrija)**, predsednik Avstrijske čebelarstva zveze – *Zatiranje varoj v ekološkem čebelarjenju*
- 12.15–13.00: **dr. Stefan Bogdanov (Švica)**, svetovalec in predavatelj o kakovosti čebeljih pridelkov – *Ugotovitve prve konference o ekološkem čebelarjenju v Bolgariji 2010*

NEDELJA, 20. marca 2011

- 8.00: ODPRTJE RAZSTAVE
- 9.00–9.30: Promocijski film ČEBELARSKI TURIZEM
OSREDNJA TEMA: DOBRA ČEBELARSKA PRAKSA
- 9.30–10.00: **Janez Gregori** – *Apitehnični ukrepi in zatiranje varoj z naravnimi sredstvi*
- 10.00–10.30: **Silvo Posl** – *Tehnologija čebelarjenja v poklicnem čebelarstvu*
- 10.30–11.00: **Stanko Kapun** – *Vzreja čebeljih matic za lastne potrebe in izvajanje osnovne odbire*
- 11.00–11.30: **Marija Sivec** – *Narejanje rezervnih družin*
- 11.30–12.00: **Anton Pogačnik** – *Čebelarjenje z nakladnim panjem v čebelarškem letu*
- 12.00–12.30: **Herman Kisilak** – *Trženje čebeljih pridelkov*
- 12.30–13.00: **Marko Purnat** – *Slovenski med z zaščitenim geografsko označbo*
- 13.00–13.30: **Marko Cesar** – *Medene pijače*

Na stojnici **Čebelarstva zveze Slovenije** bo potekala prodaja promocijskih artiklov (majic, kap, klobukov, jaken in puloverjev). Vabljeni k obisku!

Na stojnici **Javne svetovalne službe v čebelarstvu** bodo, poleg promocijskih gradiv, za svetovanje na razpolago tudi specialisti JSSČ.

Ob srečanju čebelarjev bodo na sejmišču potekali še trije sejmi: FLORA, POROKA in ALTERMED.

Peter Kozmus*

Osnovna odbira v Rejskem programu za kranjsko čebelo 2011–2015

V zadnjih dneh leta 2010 so člani Sveta za živinorejo pri MKGP potrdili Rejski program za kranjsko čebelo za obdobje od leta 2011–2015 (RP), ki ga je kot Priznana rejska organizacija za kranjsko čebelo (PRO) vložila ČZS. V zadnjih mesecih smo ustvarjalci programa vlagali veliko energije v njegovo dopolnitev, zato smo zdaj še toliko bolj zadovoljni, da je program potrjen. V izvajanje nalog iz RP so že vključeni vzrejevalci matic in nekateri čebelarji, cilj PRO in Kmetijskega inštituta Slovenije kot Druge priznane rejske organizacije (DPO) pa je, da se v izvajanje rejskega programa vključi tudi čim več čebelarjev.

V pripravo RP so bili vključeni predstavniki ČZS-PRO (Franc Šmerc, mag. Franc Javornik, Janez Gregori, mag. Marko Hrastelj), KIS-DPO (Peter Podgoršek, dr. Peter Kozmus) in BF (doc. dr. Janko Božič), prek komisije za vzrejo matic pa tudi vzrejevalci (Janko Dremelj). Poleg teh so pri pripravi posameznih poglavij sodelovali še Robert Bali in Mitja Zupančič, v začetnem delu nastajanja programa pa tudi Pavel Zdešar.

Za izhodišče novega RP smo upoštevali zdajšnje stanje v čebelarstvu, rezultate strokovnega dela v minulem obdobju ter priporočila vzrejevalcev, čebelarjev in strokovnjakov na področjih čebelarstva in živinoreje. V rejskem programu so med drugim zapisani morfološke in etološke lastnosti kranjske čebele ter rejski cilji. Ti so sicer razdeljeni v dva sklopa. V prvem so zapisani cilji, ki so v nacionalnem interesu in se nanašajo na dejstvo, da je Slovenija izvorna deželna avtohtone kranjske čebele, zaradi česar je treba populacijo kranjske čebele ohraniti.

Rejski cilji v tem sklopu so:

1. ohraniti poseljenost čebel po vsej Sloveniji,
2. čebelariti z min. 150.000 čebeljimi družinami,
3. ohraniti pasemsko čistost kranjske čebele,
4. ohraniti genetsko raznovrstnost,
5. zmanjšati zimske izgube čebeljih družin.

Cilji v drugem sklopu rejskih ciljev se nanašajo na odbiro in na vzrejno delo:

6. ohraniti mirnost čebel na enaki ravni,
7. zmanjšati rojnost hkrati ter povečati živalnost in številčnosti čebel v panju,
8. povečati donose medu na panj.

Čebele (5) z rumenimi obročki na zadku, pomešane med druge čebele

Za doseganje rejskih ciljev so predvidena izobraževanja in svetovanja čebelarjem (za doseganje ciljev št. 3, 4 in 5), ukrepi v okviru uredbe (za doseganje ciljev št. 1, 2, 3 in 5) ter rejske metode. Med rejskimi metodami so za doseganje rejskih ciljev predvideni **osnovna odbira**, ki je obvezna pri vseh čebelarjih, vključenih v rejski program (za doseganje cilja št. 3), ter **odbira in vzrejno delo na odobrenih vzrejališčih** čebeljih matic ter na plemenilnih postajah (za doseganje ciljev št. 6, 7 in 8).

Osnovna odbira

V potrjenem rejskem programu je osnovna odbira usmerjena le v izločanje matic, katerih potomce imajo rumene zadkovne obročke. V zvezi s tem mora biti čebelar, ki se vključi v izvajanje rejskega programa, pri vseh pregledih čebeljih družin med letom pozoren na barvo obročkov na zadku čebel. Ob morebitnem pojavu čebel z rumenimi obročki na zadku, mora zamenjati matico, priporočljivo pa je tudi, da iz panja odstrani vso trotovinno. Čebelar doda novo matico iz svoje lastne vzreje ali pa jo kupi pri bližnjem vzrejevalcu.

Spremljanje preostalih lastnosti (mirnost, rojnost, donos medu ...) v okviru osnovne odbire ni obvezno. Na ta način želimo v prihodnjem petletnem obdobju zmanjšati odstotek rumenih čebel v populaciji kranjske čebele. Ta se namreč v zadnjem obdobju na posameznih območjih Slovenije povečuje. Zato bomo po vsej Sloveniji organizirali predavanja in delavnice, na katerih bomo čebelarjem na čebelah pokazali tipične morfološke značilnosti kranjske

* dr., Kmetijski inštitut Slovenije

čebele in jih primerjali z italijansko (*Apis mellifera ligustica*) in buckfaško čebelo. Prav tako so čebelarjem pri osnovni odbiri lahko v pomoč tudi terenski svetovalci JSSČ, ki jih čebelarji lahko pokličejo po telefonu.

Način prijave čebelarjev v PRO

Čebelarji, ki se bodo želeli vključiti v Priznano rejsko organizacijo, bodo to lahko naredili na občnem zboru s podpisom pristopne izjave ali tako, da bodo prijavnico poiskali na spletni strani ČZS, jo izpolnili in posredovali na sedež PRO. S pristopom se čebelar zaveže, da bo v svojem čebelarstvu izvajal osnovno odbiro in da bo v obdobju petih let najmanj dvakrat poklical terenskega preglednika, s katerim

bosta skupaj pregledala čebelarstvo in izpolnila vprašalnik o osnovni odbiri.

Sklep

Osnovna odbira je naravnana samo na eno lastnost, zato je njeno izvajanje dokaj preprosto. Čebelarjem ne predpisuje panjskih listov niti jim ne nalaga dodatnega dela z izpolnjevanjem drugih obrazcev. Prav tako ne uvaja strogih nadzorov, temveč v spremljanje odbire vključuje terenske preglednike. Želja PRO in DPO je, da se v izvajanje rejskega programa vključi čim več čebelarjev, saj bodo na ta način pokazali, da se zavedajo pomena ohranitve kranjske čebele, tako da bodo v svojem čebelarstvu aktivno ohranjali kranjsko čebelo. ■

Kako kontrolirati in zmanjševati razvoj varoj?

Vlado Auguštin*

Varoja je zajedavec čebelje zalege. Največji del leta prebije v pokriti zalegi, kjer se tudi razmnožuje. Ko odrasle varoje opazimo na čebelah, je čebelja družina že zelo napadena.

V čebelji družini s pokrito zalego se njihovo število vsak mesec podvoji. Spomladi, ko je v čebelji družini veliko več čebelje zalege kot spolno zrelih in reproduktivno sposobnih varoj, to ni večja težava. To razmerje pa se hitro spremeni v korist varoj konec junija. Tedaj se začne število izleženih pršic povečevati, količina čebelje zalege pa zmanjševati. To ima katastrofalne posledice za vzrejo zimskih čebel, saj so te že v razvojni stopnji ličinke toliko poškodovane, da se izlegajo z zmanjšanimi zmoglostmi za normalno prezimovanje. Za čebelarja je vse navedeno razlog za stalen nadzor nad stopnjo napadenosti čebeljih družin z varojami in s tem tudi za načrtovanje ukrepov za njeno zatiranje.

S stalnimi ukrepi proti varojam lahko preprečimo invazijo varoj in ohranimo čebelje družine v polni moči. Ti ukrepi so:

- večkratno izrezovanje trotovine,
- redna izdelava narejencev in izvajanje drugih apitehničnih ukrepov,
- natančno preverjanje napadenosti z varojami,
- poletno zatiranje varoj,
- jesenska kontrola in zatiranje varoj,
- končno zimsko zatiranje.

Ta seznam ukrepov za večino območja Slovenije zadostuje za uspešen boj s temi zajedavci.

Izrezovanje trotovine

Ker se razvojni cikel varoj časovno ujema z razvojem trotov, se ta najraje razvija in razmnožuje v trotovski zalegi. Prav to nam daje možnost, da ji nastavimo past v obliki gradilnega satnika. Tega naredimo tako, da navadni satnik z leseno letvico po sredini bodisi pokončno bodisi po dolgem pregradimo na dva dela. Za gradilni satnik lahko uporabimo tudi celoten prazen satnik, ki ga primerno označimo in že ob začetku prve spomladanske paše vstavimo v čebelji panj ob rob gnezda, poleg sata s čebeljo zalego. Čebele bodo prazen prostor v satniku zapolnile s trotovskim satjem, matica pa ga bo hitro zalegla. Ko so celice trotovske zalege pokrite, gradilni satnik odstranimo in zamenjamo z novim ali pa izrežemo pokrito trotovino.

Če uporabljamo ta način zatiranja varoj in gradilni satnik v čebelji družini do poletnega zatiranja uporabimo trikrat, število spolno razvitih varoj zmanjšamo za približno 50 odstotkov. Pri pregledu izrezane trotovske zalege lahko ugotovimo tudi število varoj z zalegi, saj je to dober kazalnik okuženosti čebelje družine z varojami.

Izdelava narejencev

Za izdelavo narejencev iz močnih gospodarskih čebeljih družin navadno odvezamo dva sata pokri-

* svetovalec JSSČ za tehnologijo

te zalege in s tem ohranjamo nadzor nad varojami. Teh nekaj več kot 20 odstotkov varoj, ki so v odvzeti pokriti zalegi, čebelarji pogosto podcenjujemo. Odvzeto zalego namreč čebelje družine hitro nadomeštuje, prav zaradi tega pa so bolj zdrave in vitalne. Vzrok za to so varoje, ki smo jih ob oblikovanju narejenca skupaj s sati pokrite zalege prenesli v nov čebelji panj.

V novem panju na vsako stran odvzete pokrite zalege dodamo medeni sat in satnico, ob sat s pokrito zalego pa dodamo že prej pripravljen matičnik. Sicer pa matičnike pridobimo iz pazljivo izbrane čebelje družine. Ko so čebelje družine v narejencu brez zalege, varoje zatiramo s sredstvi, ki v medu ne puščajo škodljivih ostankov.

Preverjanje napadenosti z varojo

Prvi pogoj za natančno preverjanje naravnega odpada varoj je ustrezen testni vložek z mrežo, ki prekriva celotno površino podnice. Za realnost ocene odpada varoj je najbolje, če odpadle varoje štejemo pri vsaki čebelji družini posebej. Spremljanje naravnega odpada varoj zgodaj spomladi od začetka zaleganja, poleti pred začetkom poletnega zatiranja varoj in jeseni po končanem poletnem zatiranju oz. pred zimskim zatiranjem varoj nam omogoča pravočasno in učinkovito zatiranje, preden bi se varoje tako razmnožile, da bi bila ogrožena razvoj in zdravje čebel.

Da bi lažje prešteli varoje med drobirjem na testnem vložku, jih štejemo enkrat na teden. Upoštevati moramo čas štetja naravnega odpada varoj in dopustno število naravno odpadlih varoj v posameznih letnih obdobjih:

- dopustno število naravno odpadlih varoj spomladi je do ena varoja na dan,
- dopustno število naravno odpadlih varoj pred začetkom poletnega zatiranja je do tri varoje na dan,
- dopustno število naravno odpadlih varoj jeseni pa je tri varoje na teden.

Če je naravno odpadlih varoj več od dovoljenih, jih je treba takoj zatirati.

Poletno zatiranje varoj

Za poletno zatiranje varoj uporabimo sredstva, ki v medu ne puščajo škodljivih ostankov. Na razpolago imamo mravljinčno kislino ali apiguard. Zatiranje varoj izvedemo takoj po zadnjem točenju medu in predhodni pripravi čebeljih družin, zato jim dodamo približno 2 l sladkorne raztopine (3 : 2) in tako vsaj delno omilimo šok, ki ga čebele doživijo ob odvzemu medu. Čebele bodo zaradi tega mirne, zaradi zaužite hrane bodo imele napete zadke, to pa bo povzročilo tistih varoj, ki so bile zaritih med obročki.

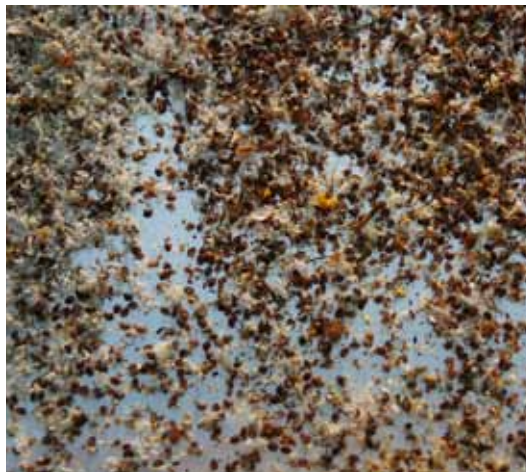

Foto: Franc Gosar

Rdeča preproga za "neslavne" čebelarje.

Mravljinčno kislino lahko uporabimo po metodi kratkotrajnega izhlapevanja oz. šokmetodi, če so dnevne temperature okoli 20 °C. Na vileda krpo nakapamo 15 ml 85-odstotne mravljinčne kisline, ki mora biti zelo ohlajena, in krpo položimo na vrh medišča AŽ-panja. Postopek ponovimo trikrat v 14 dneh. Pri uporabi apiguarda upoštevajmo navodila proizvajalca tega sredstva.

Po končanem ciklusu zatiranja varoj čebeljim družinam znova dodamo po 2 l sladkorne raztopine. Postopek ponovimo jeseni, če je število naravno odpadlih varoj večje od tri na teden, v nasprotnem pa lahko počakamo do končnega zimskega zatiranja varoj.

Zimsko zatiranje varoj

Cilj zimskega zatiranja varoj je zmanjšati število varoj na minimum (manj kot 50). Za zimsko zatiranje varoj uporabljamo oksalno kislino, vendar ta uničuje samo tiste varoje, ki so na čebelah. Prav zaradi tega je treba počakati, da se oktobra oziroma novembra izleže vsa zalega. Zadnja leta se zaradi podnebnih sprememb dogaja, da se prva pokrita zalega pojavi že decembra namesto sredi januarja. V takih primerih je treba zaradi boljše učinkovitosti oksalne kisline takšno zalego odstraniti iz čebelje družine. Za izvajanje navedenih metod potrebujemo odlično znanje o življenju varoj ter poznavanje vseh z varojami povezanih obrobni pojavov, ki vplivajo na razvoj čebelje družine in na pridelek medu. Spremljanje razvoja varoj v čebelji družini tako postaja enako pomembno kot spremljanje razvoja čebelje družine same. ■

Vir: Meglič, M., Auguštin, V. (2007): Varoja, čebela, čebelar. Čebelarska zveza Slovenije: Lukovica.

Pojav predelane sladkorne raztopine v medu – kaj storiti, da se to ne zgodi?

Boštjan Noč in Andreja Kandolf*

V zadnjem času vse prevečkrat slišimo o »ponaredkih medu«. Kadar govorimo o ponaredkih medu, imamo v mislih med, v katerem so z analizo ugotovili predelano sladkorno raztopino v medu. Navzočnost le te v medu je po večini posledica tehnološke napake, lahko pa tudi načrtnega krmljenja čebel za povečanje pridelka. Da bi v Sloveniji kdo v »laboratoriju« proizvajal med, pa skoraj ni verjetno, kajne?

Obstaja več metod za odkrivanje pojava sladkorne raztopine v medu. Z analizami, ki jih izvajamo tudi v našem laboratoriju (nizka vsebnost encimov v medu, povečana vsebnost saharoze v medu, visoka vsebnost HMF, pojav kvasovk, škrobnih zrn v medu ...), lahko samo posumimo, da z medom nekaj ni tako, kot bi moralo biti. Bolj zapletene metode, ki ugotavljajo izotopsko sestavo medu, ki se osredotoča predvsem na določanje izotopov ogljikovega (C) atoma in pa ugotavljanje za med netipičnih encimov pa dajejo bolj točne rezultate. Tudi v našem laboratoriju kdaj posumimo, da med vsebuje predelano sladkorno raztopino.

In zakaj je v zadnjem času toliko govoric o teh ponaredkih? Ali jih je na tržišču čedalje več? Povsem mogoče je, da človeka želja po čim večjem zaslužku žene v goljufije. Eden izmed odgovorov na to vprašanje pa je tudi, da je predelano sladkorno raztopino lažje odkriti zaradi sodobnih, zelo izpopolnjenih analiz. Ne glede na vzrok pojava predelane sladkorne raztopine v medu je njegova vsebnost v medu nedopustna. Medu namreč ne smemo ničesar dodati in ničesar odvzeti. »Med je naravna sladka snov, ki jo izdelajo čebele Apis mellifera iz nektarja cvetov ali izločkov iz živih delov rastlin ali izločkov žuželk, ki sesajo rastlinski sok na živih delih rastlin, ki jih čebele zberejo, predelajo z določenimi lastnimi snovmi, shranijo, posušijo in pustijo dozoreti v satju.« (Pravilnik o medu, 4/11).

Tehnologija čebelarja v AŽ panju zaradi načina prevešanja satja v medišče je lahko vzrok za pojav predelane sladkorne raztopine v medu. In katere so najpogostejše napake, katerih posledica je lahko pojav predelane sladkorne raztopine v medu? Te so:

- preobilno krmljenje v spomladanskem času ali brezpašni dobi. Nekateri v tem obdobju priporočajo krmljenje s pogačami, saj naj bi bilo tveganje

za pojav sladkorja v medu tako manjše, vendar po naših izkušnjah to ne drži povsem.

- preobilno dražilno krmimo spomladi. Dražilno krmljenje je po navadi nepotrebno in nekoristno – izjema so samo nekateri primeri.
- prevešanje satov s predelano sladkorno raztopino v medišče. Ker v naši tehnologiji čebelarjenja pogosto uporabljamo metodo prevešanja, zelo pogosto točimo sate, ki smo jih ob prevešanju premestili v medišče in v katerih je še zimska zaloga.
- točenje satov iz plodišča
- točenje satov s predelano sladkorno raztopino iz propadlih družin.

Možnost za pojav predelane sladkorne raztopine v medu pa je tudi ta, da čebele pri ob v drugih panjih prinesejo v svoj panj zimsko zalogo.

Kazni za ponarejanje medu:

pravna oseba: 2.000–6.200 EUR

samostojni podjetnik: 500–3.000 EUR

fizična oseba: 200–600 EUR

In kakšni so ukrepi za zmanjšanje tveganja pojava sladkorne raztopine v medu?

- Čebel praviloma NIKOLI ne krmimo med pašo. Izjemi sta krmljenje ob medenju bršljana in krmljenje ob medenju mane pozno poleti, saj ta v satju kristalizira, vendar takšnega medu ne dajemo v promet kot med. Lahko ga damo čebelam za hrano.
- Čebel ne krmimo v obdobju pred pašo, razen kadar je to nujno potrebno (če se zaloga zmanjša na manj kot 5 kg).
- Če družine krmimo pred pašo, moramo biti še posebej previdni, zato jim dodamo samo toliko hrane, da je ne nosijo v medišče, torej, da je v panju približno od 5 do 8 kg hrane.
- Satov z venci predelane sladkorne raztopine ne premeščamo v medišče. Če to že storimo, jih obvezno označimo in pozneje ne točimo.
- Pri prevešanju satov iz plodišča v medišče ne točimo tistih satov, v katerih je bila zaloga, saj je v teh satih nad zalogo lahko predelana sladkorna raztopina. Ob prevešanju jih označimo ter uporabimo za rezervne družine, lahko pa jih tudi vrnemo v plodišče.

* svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

- Pri razširitvi gnezda iz plodišča odstranimo odvečno hrano, vendar satov ne damo v medišče, temveč jih shranimo ali uporabimo za narejanje rezervnih družin ali za čas, ko v naravi ne bo paše.

To je nekaj napotkov, da preprečimo morebiten pojav predelane sladkorne raztopine v medu. Več jih lahko dobite na delavnicah, ki o tem to pomlad potekajo na terenu ali so še načrtovane.

Zavedati se moramo, da med ne sme vsebovati predelane sladkorne raztopine, tudi če je je samo 1 %. Takoj ko v medu najdejo snovi, ki mu niso lastne, med ni več med. Poskrbimo, da ohranimo dober sloves slovenskega medu, in storimo vse,

da v slovenskem medu ne bo niti najmanjše vsebnosti predelane sladkorne raztopine. Samo s kakovostjo bomo namreč prepričali kupce, da ne bodo posegali po cenenih uvoženih medovih. V promet smemo dati samo med, ki ne ogroža človekovega zdravja in ne zavaja porabnika. Vsak dokazan pojav sladkorja v medu je pravzaprav ponarejanje živil, za kršitve ponarejanja živil, ki so v prometu, pa je predpisana globa od 2.000 do 6.200 EUR za pravno osebo, od 500 do 3.000 EUR za samostojnega podjetnika in **od 200 do 600 EUR** za fizično osebo, da siceršnje škode zaradi izgube zaupanja in zmanjšanja ugleda čebelarjev med porabniki ter zmanjšanja prodaje kot posledice tega pri vseh čebelarjih niti ne omenjamo. ■

Kaj pravi zakonodaja o prodaji čebeljih pridelkov in čebeljih izdelkov?

Tanja Magdič* in Andreja Kandolf**

Pridelovalci lahko svoje čebelje PRIDELKE prodajajo brez posebnih omejitev, kljub temu pa morajo izpolnjevati v nadaljevanju navedene zakonske pogoje.

I. Čebelji pridelki, čebelje družine in matice

Po veljavni zakonodaji morajo čebelarji pri prodaji čebeljih pridelkov (med, cvetni prah, matični mleček, vosek, nepredelan propolis) upoštevati dobro čebelarsko prakso, ki temelji na načelih sistema HACCP (Uredba ES, 178/02, 852/04, 853/04, 882/04, 854/04). Vsak čebelar, ki daje čebelje pridelke v promet, mora zagotavljati varnost in sledljivost živil (Uredba ES, 178/02) ter imeti vzpostavljen notranji nadzor po načelih sistema HACCP (Uredba ES, 852/04). Notranji nadzor lahko čebelar vzpostavi na podlagi svojega sistema ali pa upošteva Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu.

Po zakonodaji s področja higiene živil mora biti vsak čebelar registriran v Centralnem registru čebelnjakov pri Ministrstvu za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano (MKGP). Ker je s tem neposredno registriran tudi pri Veterinarski upravi RS (VURS), lahko čebelje pridelke prodaja na svojem domu, jih oddaja polnilcem ali prodaja v trgovine (Pravilnik o obratih na področju živil živalskega izvora, Ur. l. RS, 51/06, 66/07, 27/09). Če čebelar svoje pridelke redno

prodaja na tržnicah, prek interneta, pošte, ali če ima svojo trgovino, mora biti registriran pri MKGP (prej Zdravstvenem inšpektoratu Slovenije – ZIRS; Uredba o izvajanju delov določenih uredb Skupnosti glede živil, higiene živil in uradnega nadzora nad živilmi, Ur. l. RS, 72/10). **Čebelar, ki prodaja na tržnici, ima svojo trgovino ali pridelek prodaja prek interneta, pošte,** in čebelar, ki v svojem obratu izvaja katero koli dejavnost, povezano s **proizvodnjo sestavljenih živil** (gre za kombinacijo predelanih živil živalskega izvora z živilmi rastlinskega izvora, kot so **npr. medeni liker, medenjaki**), **mora izpolniti obrazec**, ki je v prilogi Uredbe o izvajanju delov določenih uredb Skupnosti glede živil, higiene živil in uradnega nadzora nad živilmi (Ur. l. RS, 72/10), **in ga poslati na MKGP, Dunajska 22, 1000 Ljubljana**. Vlogo za registracijo je treba poslati najmanj 15 dni pred začetkom obratovanja oziroma najpozneje 15 dni po vsakršni spremembi podatkov. Če ste bili doslej že registrirani pri ZIRS-u, potem vam ni treba storiti ničesar, saj ste že šteti kot registrirani, razen če se je zgodila sprememba, ki jo morate sporočiti.

Obrazce za registracijo lahko dobite tudi pri svetovalcih Javne svetovalne službe v čebelarstvu, na ČZS ali na internetnem naslovu: http://www.uradni-list.si/files/RS_-2010-072-03896-OB~P002-0000.PDF. Če na tržnici prodajate samo enkrat ali dvakrat na leto ob neponovljivem posebnem dogodku (sejem, veselica ipd.), če torej ne gre za stalno prodajo, se ni treba dodatno registrirati pri MKGP.

* Svetovalka JSSČ za ekonomiko

** Svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Čebelarstvo je v 7. odstavku 69. člena Zakona o dohodnini - ZDoh-2 (Ur. l. RS, 117/06), opredeljeno kot **osnovna kmetijska dejavnost**, zato čebelarjem pri davčnem uradu **ni treba več** registrirati opravljanja dejavnosti. Čebelarji, ki čebelarijo z največ 40 panji, lahko opravljajo dejavnost (tudi prodajo čebeljih pridelkov) neobdavčeno. Izjema je, če čebelarstvo opravljajo kot samostojni podjetniki (s. p.) ali če se odločijo za ugotavljanje davčne osnove na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov oz. z upoštevanjem 70 % normiranih odhodkov. Če se ne odločijo za katero od omenjenih možnosti, je njihova davčna osnova določena pavšalno glede na število panjev, prijavljenih v registru čebelnjakov. **Z vidika davčne zakonodaje lahko torej primarne čebelje proizvode prodaja vsak čebelar, ki je vpisan v register čebelnjakov.**

II. Izdajanje računov in osnovna kmetijska dejavnost

Za čebelarje, ki **davčno osnovo ugotavljajo pavšalno, izdajanje računov ni obvezno**. Lahko pa račun tudi izstavijo, če to želi kupec. Najpogosteje je to takrat, kadar gre za prodajo pravnim osebam, podjetjem, ki račun potrebujejo zaradi vodenja svojih evidenc. Čebelarji, ki niso zavezanci za DDV, tega ne obračunavajo, ob morebitni izstavitvi računa pa nanj napišejo izjavo: »DDV ni obračunan na podlagi 94. Člena ZDDV-1. Nisem zavezanec za DDV.« Če se odločite za **vodenje knjig ali za obdavčitev po normiranih odhodkih, pa je pisanje računov in vodenje evidence izdanih računov obvezno**.

III. Čebelji izdelki

Čebelji izdelki so na kakršen koli način obdelani ali predelani čebelji pridelki (medica, medeno žganje itd.). Pogoj za legalno prodajo čebeljih izdelkov je **registracija ustrezne dopolnilne dejavnosti** in s tem pridobitev dovoljenja upravne enote. Pri tem pa je treba sporočiti vsako spremembo poslovanja in vlogo dopolniti.

Kot pri pridelkih morajo čebelarji tudi pri izdelkih izvajati notranji nadzor po načelih sistema HACCP. Čebelar, ki v svojem obratu izvaja katero koli dejavnost, povezano s **proizvodnjo sestavljenih živil** (če gre torej za kombinacijo predelanih živil), mora biti na MKGP še dodatno registriran (glej zgoraj).

IV. Dopolnilna dejavnost na kmetiji

Registracija dopolnilne dejavnosti na kmetiji je obvezna ob morebitni predelavi čebeljih pridelkov (medica, medeno žganje ...). »Dopolnilna dejavnost na kmetiji je s kmetijstvom oziroma gozdarstvom povezana dejavnost, ki omogoča kmetiji boljšo rabo

njenih proizvodnih zmogljivosti ter delovne sile članov kmetije in zaposlenih na kmetiji.«

Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji je član kmetije, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo (tudi čebelarstvo). Za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji je treba pridobiti dovoljenje, ki ga na zahtevo vlagatelja izda upravna enota, če so za to izpolnjeni predpisani pogoji. Letni dohodek iz dopolnilnih dejavnosti na člana kmetije ne sme presežati 1,5 povprečne letne plače na zaposlenega v Republiki Sloveniji v minulem letu, na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost pa ne sme presežati tri povprečne letne plače na zaposlenega v RS v minulem letu.

Foto: Tanja Magdlić

V. Postopek pri registraciji

1. Pri MKPG se je treba registrirati še pred začetkom prvih vlaganj (vpis čebelnjaka v register čebelnjakov).
2. Sledi pridobitev dovoljenja v upravni enoti.
3. Registracija na MKGP mora biti opravljena pred začetkom opravljanja dejavnosti.
4. Na pristojnem Davčnem uradu je treba opredeliti status ter plačevanje prispevkov za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje.
5. Sledi odločitev za vodenje knjig (enostavno ali dvostavno knjigovodstvo) ali za obdavčitev po normiranih odhodkih (70 % normiranih odhodkov). Za dopolnilno dejavnost sicer pavšalna obdavčitev ni mogoča.
6. **TROŠARINE:** Za proizvedene alkoholne pijače nastane v skladu s 1. točko prvega odstavka 5. člena ZTro obveznost plačila trošarine. V skladu z navedenim je trošarinski zavezanec dolžan pri carinskem organu vložiti prijavo za registracijo, kot proizvajalec alkohola in alkoholnih pijač z obrazcem TRO- P <http://www.carina.gov.si/fileadmin/curs.gov.si/internet/Obrazci/e-TRO-P.doc> iz Priloge 11 Pravilnika o izvajanju ZTro najmanj 15 dni pred pričetkom opravljanja dejavnosti, zaradi katere bo zavezan

obračunavanju in plačevanju trošarine in izkazati obračunano trošarino v mesečnem obračunu trošarine ter izpolnjevati vse obveznosti na podlagi ZTro (34., 35., 62., člen ZTro). Torej mora biti čebelar, ki ima registrirano dopolnilno dejavnost na kmetiji – predelava kmetijskih pridelkov, medu in čebeljih izdelkov, zelišč, gozdnih sadežev, gob in gozdnih sortimentov; - pijače- žgane pijače in proizvaja medeni liker, propolis, medeno žganje, medica registriran kot trošarinski zavezanec v skladu s 62. členom ZTro in obračunavati ter plačevati trošarino v skladu s 33. do 35. členom ZTro.

VI. Izdajanje računov in dopolnilna dejavnost

Čebelar, ki opravlja dopolnilno dejavnost, ima glede ugotavljanja davčne osnove dve možnosti: vodenje knjig ali ugotavljanje na podlagi normiranih odhodkov (priznanih je 70 % normiranih odhodkov). V obeh primerih je **izdaja računov obvezna**, prav tako vodenje knjige izdanih računov. V primeru vodenja knjig pa je obvezno tudi vodenje knjige prejetih računov. Čebelar, ki na leto z dopolnilno dejavnostjo ustvari več kot 25.000 EUR prometa, se mora na Davčnem uradu registrirati kot zavezanec za plačilo davka na dodano vrednost.

VII. Označevanje stojnice in pridelkov/izdelkov

Zakonski predpisi, ki urejajo označevanje, veljajo tako za pridelke kot za izdelke. Na stojnici morata biti **navedena ime kmetije** in njen naslov.

1. Na izdelku mora biti označena njegova **cena**. Ceno je mogoče označiti tudi na drugačen način, vendar tako, da ne obstaja možnost zamenjave s ceno drugega blaga. Prodajna cena izdelka je cena za enoto izdelka ali za določeno količino izdelka skupaj z davkom in vsemi drugimi dajatvami. Izdelki, ki jih prodajamo nepakirane oz. v razsutem stanju, morajo imeti označeno le ceno za enoto izdelka (npr. 2 €/kg).
2. **Prodajna cena** in cena za enoto izdelka sta označeni čitljivo, če je **velikost števil** najmanj 3 mm. Pri označevanju cen v obliki cenika sta prodajna cena in cena za enoto izdelka označeni čitljivo, če je velikost števil najmanj 5 mm.
3. **Deklaracija** je namenjena porabniku. Vsebuje osnovne podatke o proizvodu, proizvajalcu in dobavitelju, kot tudi o tistem, ki je odgovoren za proizvod na trgu. Zahteve, vsebina in obseg deklaracije so za posamezne skupine proizvodov določene v posameznih podzakonskih aktih, v njih pa je prav tako podrobneje določeno, kako ravnati v posameznih primerih.
4. Pridelki in izdelki morajo biti pakirani v **embalažo**, ki je zdravstveno ustrezna (na zahte-

vo kupca izda izjavo o zdravstveni ustreznosti proizvajalec embalaže). Prav tako naj bi proizvajalec jamčil, da embalaža ustreza okoljski zakonodaji. Tehtanje nepakiranih proizvodov v razsutem stanju mora potekati na umerjenih in overovljenih tehtnicah.

5. Vsi pridelki in izdelki, ki se dajejo v promet, morajo biti označeni v skladu s Pravilnikom o medu (Ur. l. RS, 31/04, 89/04), Pravilnikom o splošnem označevanju predpakiranih živil (Ur. l. RS, 50/04, 58/04, 43/05, 64/05, 83/05, 115/05, 115/05), Pravilnikom o količinah predpakiranih izdelkov (Ur. l. RS, 110/02) in drugimi pravilniki, ki določajo označevanje preostalih proizvodov. Nadzor izvajajo državni organi.

VIII. Označevanje predpakiranih živil

Pri označevanju **predpakiranih živil** je obvezno navesti:

1. **Ime**, pod katerim se živilo daje v promet (prodajno ime).
2. **Seznam sestavin in količino sestavin ali kategorije sestavin** – Izjeme, pri katerih ta navedba ni potrebna, so pakiran med, cvetni prah, matični mleček, pijače, ki vsebujejo več kot 1,2 % vol alkohola. Pri navajanju sestavin je treba uporabiti izraz »Sestavine«. V seznamu sestavin morajo biti navedene vse sestavine živila po padajočem vrstnem redu glede na maso, ki je bila izmerjena ob njihovi uporabi pri pripravi živila. Navedba količine sestavine je obvezna, kadar je določena sestavina ali kategorija sestavin navedena v imenu živila ali kadar jo končni porabnik povezuje s tem imenom oz. kadar je poudarjena z besedami, slikami ali risbami ...
3. **Neto količino** – Pri tem je treba paziti na velikost števil, saj mora biti ta za količine, od 200 g do 1000 g, vsaj 4 mm;
4. **Rok uporabnosti** – Navedemo ga z besedami »Uporabno najmanj do« (**sledijo dan, mesec, leto**) ali »Uporabno najmanj do konca« (**sledijo mesec, leto ali samo leto**). Za živila, ki so z mikrobiološkega vidika hitro pokvarljiva, uporabimo besede »Porabiti do« (**sledijo dan, mesec, leto**), hkrati pa moramo navesti tudi podatke o pogojih shranjevanja živila. Navedba roka uporabnosti ni obvezna za pijače, ki vsebujejo 10 % vol alkohola in več.
5. **Serijo (lot) živila** – Ta podatek ni potreben, kadar je rok uporabnosti označen najmanj z dnevom in mesecem (v tem zaporedju).
6. **Posebne pogoje glede shranjevanja (hranjenja) ali glede uporabe** – Ti veljajo, če mora končni porabnik upoštevati določena navodila za shranjevanje živila po njegovem od-

prtju, če so za uporabo živila na voljo različne možnosti ali če živilo ni primerno za uporabo v določenih okoliščinah.

7. **Ime in naslov ali naziv podjetja in sedež proizvajalca** ali tistega, ki živilo pakira, ali prodajalca, ki mora imeti naslov oziroma sedež v Skupnosti (EU).
8. **Podatek o državi izvora**, če bi izpustitev tega podatka lahko zavedla končnega porabnika glede pravega izvora živila; za med je označba izvora obvezna.
9. **Navodilo za uporabo**, kadar živila ne bi bilo mogoče ustrezno uporabiti brez teh navodil. Za med je priporočeno navodilo »Med kristalizira. Utekočinimo ga pri temperaturi do 40 °C«.
10. Pri pijačah, ki vsebujejo več kot 1,2 % vol. alkohola, dejansko **vsebnost alkohola** v volum-

skih odstotkih. To ugotovimo z laboratorijsko analizo. Če izdelek vsebuje sulfite, je na etiketi obvezna navedba: »Vsebuje sulfit« ali »Vsebuje žveplov dioksid«.

Ta navodila so splošna. Za označevanje nekaterih živil je zahtevanih več podatkov, zato se je ob pravi nalepki za živila treba podrobno seznaniti s Pravilnikom o splošnem označevanju predpakiranih živil (Ur. l. RS, 50/04, 58/04, 43/05, 64/05, 83/05, 115/05, 115/05), Pravilnikom o količinah predpakiranih izdelkov (Uradni list RS, št. 110/02) in z dodatno zakonodajo, ki se nanaša na posamezno živilo, za katero pripravljamo nalepke. Ob morebitnih dodatnih vprašanih sva vam na voljo po e-pošti: andreja.kandolf@czs.si oz. na GSM: 040/436 514 in tanja.magdic@czs.si oz. na GSM: 040/436 513. ■

Novice iz sveta

Franc Šivic

Nemčija

Ko so se pred nekaj več kot 33 leti v Nemčiji pojavile prve varoje, je skrb za varstvo čebel na državni ravni prevzel mladi znanstvenik dr. Wolfgang Ritter, ki je dandanes v čebelarstvu svetu znan po tem, da že vrsto let vodi komisijo za zdravje čebel pri Apimondii. Letos bo sklenil svojo znanstveno kariero in se upokojil.

Tedaj, na svojem začetku, je bil prepričan, da bodo novega zajedavca s kemičnimi sredstvi obdržali vsaj v mejah neškodljivosti, če že ne uničili. Zamisel Avstrijca dr. Josefa Bretschka, da bi vse čebele prepustili naravni selekciji, ni prodrla, saj bi Nemčija zaradi izgub čebel opustela, čebelarjev pa bi ne bilo več.

Na inštitutu, na katerem je delal dr. Ritter, so preizkušali najrazličnejša sredstva, od brompropilata in kumafosa do mravljinčne kisline in timola, ob tem pa so razvijali tudi različne apitehnične metode, na primer izrezovanje trotovine. In kaj ugotavlja zdaj, ko odhaja v pokoj in se poslavlja od aktivnega raziskovalnega dela?

V prvih letih po pojavu varoze je zadostovalo zdravljenje v obdobju, ko v panjih ni bilo zalege, torej pozimi, zdaj pa čebele brez dodatnega zdravljenja po končani paši ne bi dočakale konca leta. Ponekod čebele poleti zdravijo celo dvakrat, to pa seveda zelo obremenjuje čebelje pridelke. Nekdaj je bila kritična meja, če je v poznem poletju naravno odpadlo 30 varoj na dan, zdaj pa se je ta meja znižala že na

5 do 10 mrtvih zajedavcev na dan. Varoje postajajo torej vse bolj napadalne in vse težje jih je obvladovati.

Sprašuje se, ali nismo z nenehnimi zatiranjem in vedno novimi akaricidi sami ustvarili odpornejših varoj in hkrati tudi oslabili ali celo zatrli obrambne mehanizme naših čebel.

Prihodnja nova zdravila svetovnega čebelarstva ne bodo potegnili iz začaranega kroga. Ena izmed rešitev so po njegovem apitehnični ukrepi, na primer radikalen odvzem zalege iz družin. Tudi zamisel dr. Bretschka je še vedno lahko aktualna. Poskusi, da bi vzredili čebelje družine, ki bi bile odporne proti varojam, potekajo v Tuniziji, na otokih Unije in Gotlandu. Niti enega takega poskusa pa ne izvajajo v celinski Nemčiji. To je tudi razumljivo. Stojišče, na katerem več let ne izvajajo nikakršnega zatiranja varoj, je idealno žarišče za reinvazijo. Takšnega sosedstva pa si ne želi noben nemški čebelar.

dr. Wolfgang Ritter

Foto: Franc Šivic

Vir: Ritter, W. (2011): Varroa und kein Ende? Imker Freund, št. 1, januar 2011, str. 7.

ZDA

Zdaj že znameniti WikiLeaks, ki je na svetovnem spletu najprej javno razgalil dvoličnost ameriških diplomatov in pozneje posegel še na druga področja človekove dejavnosti, je našel nekaj dobrih kosti za glodanje tudi na področjih okolja, kmetijstva in čebelarstva. Tako je nedavno objavil dokument o zaupnem sporazumu med Ameriško agencijo za okolje (EPA) in agrokemičnim velikanom Bayer, ki je v deželi onkraj Velike luže omogočil široko uporabo zloglasnega neonikotinoida klotianidina za obdelavo semenske koruske. Klotianidin je sistemski insekticid. Prek korenin prehaja v rastlino in jo zastrupi, s tem pa uniči vsakega škodljivca, ki se loti koruske. Prav ta pesticid je eden izmed glavnih osumljencev za množično izginjanje čebel na ameriških tleh od leta 2003 naprej. Takrat so ga začeli v ameriškem kmetijstvu množično uporabljati, znano pa je, da je ena izmed tamkajšnjih najpomembnejših kultur prav korusa, saj z njo zasejejo kar 88 milijonov hektarjev površin. Samo leta 2009 je Bayer v ZDA prodal za 183 milijonov evrov tega tako učinkovitega insekticida. Poleg semenske koruske z njim obdelujejo tudi seme oljne ogrščice, soje, sladkorne pese, sončnice in pšenice, nedavno pa je Bayer vložil prošnjo še za uporabo pri semenu bombaža in gorčice.

Iz poročila WikiLeaksa je razvidno, da so strokovnjaki pri Ameriški agenciji za okolje zavrnili študijo, ki jo je naročil Bayer, o tem, da klotianidin ni škodljiv za čebele. Izrazili so celo globoko zaskrbljenost nad usodo čebel, saj je po njihovem mnenju ogroženo preživetje teh najpomembnejših opraševalcev. Menijo namreč, da utegne velika količina cvetnega prahu koruske, ki ga čebele zelo rade nabirajo, povzročiti usodne posledice. Vodstvo agencije opozorila svojih strokovnjakov očitno ni upoštevalo in je ravnalo v korist Bayerja. Kakšne pa bodo posledice razkritja tega zakulisja, bo znano že v bližnji prihodnosti.

Vir: <http://www.grist.org/article/food-2010-12-10-leaked-documents-show-epa-allowed-bee-toxic-pesticide>

Avstrija

Čebelarica Rosi Fellner iz Breitenbacha na Tirolskem je lani na državnem natečaju v kategoriji Narava in okolje s svojim projektom »Svet čebel« premagala vse tekmece in si tako pridobila laskavi naslov »kmetica leta«. Priznanje ji je podelil kmetijski minister Niki Berlakovich. V intervjuju z urednikom avstrijskega čebelarskega glasila Gerhardom Engleitnerjem je gospa Rosi povedala: »Vedno sem si želela, da bi ljudem, ki so obiskovali našo kmetijo, približala ži-

vljenje čebel in njihov pomen za okolje. Za ta namen smo jo s člani družine v zadnjih letih temeljito prenovili in se hkrati usposobili za posredovanje znanja o čebelah različnim skupinam obiskovalcev, ki vse pogosteje zahajajo k nam. Zasadili smo veliko medovitih rastlin, ki jih obiskujejo čebele, pa tudi takšne, na katerih pogosto vidimo čmrlje in samotarske

Foto: Internet

Rosi Fellner

čebele. Sin je zanje postavil posebno stavbo in jo poimenoval »hotel za žuželke«. Naši travniki so od pomladi do jeseni polni cvetja. Na največji parceli, ki obsega 7 hektarjev, vsako jesen posadimo več kot tisoč čebulic pomladanskih žafranov in hijacint. Čez nekaj let bo ta travnik prava paša za oči in za naše ljubljence. Vse dohode k čebelnjaku in k drugim objektom smo posebej prilagodili ljudem na invalidskih vozičkih.

Obiskujejo nas šolarji, študenti, aktivni kmečkih žena, upokojenci in čebelarji, vse pogosteje pa tudi tuji turisti. Ljudje se zavedajo, da čebelja družina ni samo tovarna medu, ampak da je njen pomen veliko širši. Sama imam najraje goste iz Japonske. Pred leti je bil pri nas na obisku neki japonski univerzitetni profesor iz Kobe. Naše ekološko čebelarstvo in naš način posredovanja znanja laikom sta ga tako navdušila, da zdaj vsako leto pošilja k nam nove in nove skupine študentov. V Deželi vzhajajočega sonca smo ob njegovem posredovanju našli tudi tržno nišo za naš med, tako da ta postaja med porabniki vedno bolj znan in priljubljen. Tja prodajamo še sveče iz voska in kreme za nego ustnic. Našo turistično ponudbo bomo širili še naprej. V ospredju pa je postavitve butične trgovine za naše pridelke in izdelke.«

Tako Rosi Fellner. Tudi v Sloveniji imamo dobro organizirana turistična čebelarstva. Zgornji prispevek bo morda koga spodbudil, da se bo prijavil na katerega izmed razpisov naših ministrstev in pobral prvo nagrado. Čebelarska dejavnost je namreč cenjena in vredna pozornosti tako pri oblasteh kakor v širši družbi, pri nas in v tujini. ■

Vir: Engleitner, G. (2011): Im Gespräch mit der »Bäuerin des Jahres 2010«, Bienen aktuell, št. 1, str. 29.

Priprava čebel na prvo pašo

Stanko Kapun*

Uspeh prezimitve čebeljih družin ocenjujemo po 10. marcu. V subpanonskem podnebnem območju se zima po tem datumu navadno že poslovi, to pa še ne pomeni, da nas marca, včasih pa tudi še aprila ne bodo več presenetili vdori hladnega zraka s kratkotrajnimi snežnimi plohami. Pravilo starih čebelarjev je bilo, da so prvič pogledali v panje po jožefovem, to je po 19. marcu. Mogoče lahko zdaj ta datum zaradi podnebnih sprememb preložimo za teden dni prej, vendar naj to ne bo pravilo.

Prve preglede čebeljih družin opravimo ob izletnem dnevu pred panji. Na podlagi vedenja čebel na žrelu je mogoče ugotoviti marsikaj. Po 19. marcu opravimo hiter pregled družine. Če boste prisluhnili glasu čebel, boste našli brezmatične družine, saj čebele delavke brezmatičnost oznanjajo z brezciljnim tekanjem po satju, z vibriranjem kril in stalnim »jokajočim« glasom. V takih primerih obvezno preverimo zalego v panju. Če ne najdemo oziroma ne vidimo matice, potem osirotelim čebelam dodamo rezervno družino. Preverimo zaloge hrane in po potrebi satje z medom premestimo h gnezdu. Panje temeljito opazimo, saj je v tem obdobju ohranjanje temperature v panju zaradi zalege še kako pomembno za razvoj čebelje družine. Zgornjo loputico na vratih spustimo zaradi kroženja zraka, sicer bo v panju nastajal kondenz, ki bo povzročal plesnenje stranskega satja.

Za uspešno čebelarjenje je zelo pomembno poznavanje glavnih paš oziroma virov medenja, ki se razlikujejo od pokrajine do pokrajine. Dober izkoristek paše je odvisen tako od vremenskih razmer, na katere čebelar ne more vplivati, kot tudi od pašne sposobnosti čebel, na katero pa čebelar lahko vpliva, če pozna biologijo razvoja čebelje družine. Na to vpliva tako, da z vključevanjem primernih postopkov pri čebelji družini razvije njihovo pašno sposobnost prav tedaj, ko se v naravi pojavi prva obilnejša paša. Iz navedenega sledi, da ni mogoče dati splošnega, vsakomur uporabnega navodila, kdaj in kako naj pripravlja družino za pašo. Za vse čebelarje pa velja splošno navodilo, da je treba vsaj 40 dni pred prvo izdatnejšo pašo začeti spodbujati razvoj čebeljih družin, kajti

samo močna oziroma številčna čebelja družina bo čebelarju prinesla obilo medu.

Kako pospešiti razvoj čebelje družine?

Na območju severovzhodne Slovenije se prva obilnejša paša, ki lahko panje napolni z medom, pojavi na oljni ogrščici. Ta zacveti konec aprila ali v začetku maja, odvisno od sorte oziroma vremena. Za dober izkoristek te paše je zato treba začeti čebele pripravljati na pašo že v zadnji dekadi marca. V tem obdobju čebelja družina po naravni poti nabere premalo nektarja, da bi spodbudila matico k intenzivnejšemu zaleganju, nabere pa dovolj svežega cvetnega prahu. Mešanico medu, cvetnega prahu in vode čebele uporabljajo za krmljenje ličink. Dražilno krmljenje je eden od pomembnih ukrepov pri spodbujanju matice k povečanemu obsegu zaleganja.

Načini dražilnega krmljenja:

1. z odpiranjem pokrovcev na medenem satju,
2. s sladkorno raztopino (1 : 1):
  - v pitalnik,
  - kapilarno,
3. s sladkorno pogačo.

Za spodbujanje matice k zaleganju je najboljši prvi omenjeni način, saj ima v primerjavi z drugim in tretjim načinom krmljenja številne prednosti, in sicer:

- čebele prenašajo med iz odprtih celic v druge celice, matica dobi občutek medenja;
- izpraznjene celice so čiste in tople, zato jih matica takoj zaleže;

Foto: Emil Prah

* dr.

- čebele imajo že pripravljeno hrano za krmljenje zalege (mešanico medu in cvetnega prahu), saj so zanj že prejšnje leto poskrbele poletne čebele;
- zimske čebele ne izgublajo energije za pripravo hrane za ličinke, zato se lahko bolj osredotočajo na druga opravila v panju.

Omenjeni način bo uspešen le, če smo minulo leto v pozno poletnem obdobju poskrbeli za zadostne zaloge medu za prezimljanje čebeljih družin in če smo pripravljene trikrat zapored s presledki do 10 dni odpreti vsaj po dva sata medu in ju vstaviti na vsako stran čebeljega gnezda.

Dražilno krmljenje s sladkorno raztopino je priporočljivo v tistih čebelarstvih, v katerih nimajo zaloga medu v satju za izvajanje prvega načina dražilnega krmljenja. V primerjavi s prvim in tretjim načinom je prednost drugega v tem, da čebele hkrati oskrbimo tudi s prepotrebno vodo. Ne smemo pozabiti, da mora mešanica medu in cvetnega prahu do tretjega dneva starosti ličink vsebovati 80 odstotkov vode, do šestega dneva starosti ličink pa 30 odstotkov vode. Med vsebuje največ 20 odstotkov vode.

Sam pri dražilnem krmljenju kombiniram prvi in drugi način. Predvsem ob slabših vremenskih razmerah moje čebelje družine dobijo še sladkorno raztopino, zlasti zaradi oskrbe z vodo.

Krmljenje s sladkorno pogačo je precej zahtevno. Zahtevno opravilo je že sama priprava pogače. Vse izdelovalce pogač želim opozoriti, da v pogačo sodijo samo mleti sladkor, mlečna kislina in voda, nekateri dodajo tudi med oljne ogrščice. Znano je, da med vsebuje veliko cvetnega prahu, zato občutno izboljša hranilno in biološko vrednost pogače. Vendar vanjo nikakor ne dajajte snovi, ki niso naravne sestavine medu, saj čebelarji s tem sami sebi

delamo medvedjo uslugo, slovensko čebelarstvo pa bo hitro prišlo na slab glas. Skratka, čez noč lahko uničimo vse dobre rezultate promocijskih dejavnosti. Ne pozabimo, da lahko vsak bolje opremljen laboratorij odkrije katero koli snov, ki ni značilna za med. Potencialne kupce sladkornih pogač različnih proizvajalcev zato pozivam, naj jih vedno kupujejo pri preverjenem ponudniku, če jih že ne pripravljajo sami.

Čebelje družine je treba dražilno krmiti vse do začetka intenzivnega cvetenja divje češnje. Na cvetovih divje češnje, če so vremenske razmere primerne, čebelja družina nabere dovolj medicinske za intenziven razvoj družine. Če je vreme slabo, pa nadaljujemo dražilno krmljenje.

Razvoj čebelje družine je zelo odvisen od zadostnih količin neoporečne vode v okolju. Žal ugotavljam, da preveliko število čebelarjev temu ne namenja ustrezne pozornosti. Čebele potrebujejo največ vode med spomladanskim razvojem, torej tedaj, ko se zalega hitro povečuje. Če jim ne uredimo napajalnikov, se čebele v naravi znajdejo same. Stikajo za vodo po lužah, kanalih in greznicah, ti viri pa so lahko okuženi z mikroorganizmi. Res je sicer, da ti viri vsebujejo tudi minerale, ki jih čebele iščejo. Predvsem potrebujejo natrij (Na), zato številni strokovnjaki priporočajo, da v vodo dodajamo kuhinjsko sol, in sicer 1 g/10 l vode. Večji odmerki soli skrajšujejo življenjsko dobo čebel.

Zgoraj opisani načini spodbujanja razvoja čebeljih družin bodo lahko uspešni le, če bo v panju mlada in kakovostna matica, če bomo ob širjenju gnezda dovolj hitro dodajali satnice in če bomo poskrbeli za zdravstveno stanje čebeljih družin. Kaj hitro pa se lahko zgodi, da nam družina izroji. To pa je že tema za nadaljevanje. ■

Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
 Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
 Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
 info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
 Ponedeljek-petek
 8:00-12:00 13:00-18:00
 Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
 Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
 Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
 Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska
 Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
 Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.
- Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.

durch die Austria Bio Garantie kontrollierter Betrieb

Terensko svetovanje čebelarjem v Posavju

Jože Cemič*

Menda bo kar držalo, da je čebelarstvo svojevrstna strast. To spoznavam po približno desetih letih čebelarjenja, k čemur me je nagovoril brat, ki je ljubitelsko čebelarstvo prevzel po očetu in mi pripeljal prvi roj. Od tedaj je ukvarjanje s čebelarstvom zame svojevrsten izziv.

Tako sem tudi usposabljanje za terenskega svetovalca (poleg mene sta na območju Posavja še dva svetovalca) dojel kot nekakšno poglobitev znanja in prispevek k uspešnejšemu čebelarjenju tako mene osebno kot tudi vseh, ki bodo to znanje sprejeli prek svetovanja na terenu.

Veseli me, da se ob tem delu občasno srečujem z izkušenimi čebelarji, da si z njimi izmenjujemo praktične izkušnje in spoznanja ter jih prenašamo na čebelarje začetnike. Menim, da se večina zaveda potrebe po stalnem izpopolnjevanju, saj bo tisto, kar je sprejeto danes, jutri morda že zavrženo.

* terenski svetovalec pri ČZS, JSSČ

Žal so med nami tudi še posamezni čebelarji, ki jih nova spoznanja in nove metode dela pri čebelarjenju ne zanimajo kaj dosti. Ko med pogovorom prepoznaš način dela in nepravilnosti, se lahko globoko zamisliš nad tem, kaj vse nekateri uporabljajo pri svojem delu in kako jim ni mar ne za zdravje čebel ne za neoporečnost čebeljih pridelkov. V takšnih primerih terenski svetovalci čebelarjem svetujemo, kako naj odpravijo napake pri svojem delu s čebelami in ravnanju s čebeljimi pridelki.

Spoštovani čebelarji, cenjene čebelarke, čebele so življenjsko pomembne za ohranjanje ravnovesja v naravi. Poskrbimo zanje in si prizadevamo, da bomo z vestnim čebelarjenjem pridelovali popolnoma naravne pridelke. Privilegij je, če v dobi industrijske družbe razpolagamo z naravnimi pridelki, vendar je to hkrati tudi odgovornost. Tega se občutno pre malo zavedamo. Potrudimo se, da bodo čebelji pridelki lepi in privlačni na pogled ter seveda cenimo svoje delo. Uspešno čebelarsko leto želimo! ■

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR
Streliška 150, Maribor - Tel/Faks: 02/331 80 10

*Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.*

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Faks 02/251 60 12

*Delovni čas od marca do novembra:
Pan., sre., pet. odprto od 9h-13h, julij, avgust zaprto*

Ponujamo vam:

voščene satnice AŽ, LR

satnike AŽ - lipovi, rogljičeni
panje AŽ, LR, LR 2/3

drobni pribor, zaščitno
opremo za čebelarjenje

posode in točila za med ...

sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele,

kozarce za med,
pokrovčke s čebeljimi motivi,

stekleničke za propolis,

steklenice različnih oblik in
velikosti,

kartonsko in plastično
embalažo

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Ekološko čebelarstvo – sredstva in smernice

Aleksander Mikuš

Inštitut za ekološko kmetijstvo Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede na Univerzi v Mariboru je izdal publikacijo »Smernice in sredstva za ekološko kmetijstvo«. Delo je namenjeno vsem, ki se želijo seznaniti z novostmi na področju ekološkega kmetijstva, predvsem pa tistim kmetom, ki so se odločili za ekološko pridelavo, saj so v njej zbrana vsa sredstva, ki so primerna za tovrstno kmetijstvo.

Recenzenti publikacije so trije univerzitetni profesorji, zato ga bodo kot učbenik uporabljali tudi študentje Univerze v Mariboru. Pri pripravi gradiv in presojah so poleg avtorjev sodelovali tudi strokovnjaki KGZS in Kmetijske svetovalne službe Slovenije, pregledali pa so jo tudi v strokovnih službah Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) in Fitosanitarne uprave Republike Slovenije (FURS).

Podlage za uvrstitev sredstev na seznam dovoljenih so veljavna evropska zakonodaja s področja ekološkega kmetijstva, veljavna domača zakonodaja in standardi Biodar Zveze združenj ekoloških kmetov Slovenije. Inštitut za ekološko kmetijstvo je skupaj s skupino sodelavcev presojno izvedel na podlagi teh dokumentov, na podlagi primerjave s seznamami dovoljenih sredstev v Avstriji, Italiji in Nemčiji, na podlagi posredovanih pridobljenih certifikatov, na podlagi podatkov proizvajalcev, specifikacij o sestavi in vhodnih surovinah ter na podlagi postopkov proizvodnje.

Publikacijo uporabljajo stranke v kontroli ekološkega kmetijstva pri certifikacijskih organih oz. organizacijah za kontrolo, kot so:

- Bureau Veritas,
- Inštitut Kon-cert in
- Inštitut za kontrolo in certifikacijo UM.

Čebelarstvo je v publikaciji posebej obravnavano v poglavju 3.7. Glede splošnih pogojev za čebelarjenje ni posebnih sprememb, za različne namene pa so v čebelarstvu predlagana naslednja sredstva:

Omenjeni katalog bo lahko v pomoč tudi konvencionalnim čebelarjem, saj so pogoji za ekološko čebelarjenje zahtevnejši. Komisija za ekološko čebelarstvo se zdaj z zakonodajalcem pogovarja tudi o možnostih za razširitev območij, primernih za ekološko čebelarstvo. ■

IME SREDSTVA	UČINKOVINA	NAMEN UPORABE
mravljična kislina	mravljična kislina	zatiranje varoj
oksalna kislina	oksalna kislina	zatiranje varoj
ocetna kislina	ocetna kislina	razkuževanje satja
jodova tinktura	1 % tinktura	zatiranje noseme
apiguard	25 % timola v obliki gela	zatiranje varoj
morana	50 % raztopina timola v alkoholu	zatiranje varoj
timol	timol	zatiranje varoj
mentol	mentol	zatiranje varoj
evkaliptovo olje	evkaliptovo olje	zatiranje varoj
kafra	kafra	zatiranje varoj
ekološki surovi trsni sladkor		krmljenje čebel
ekološki trsni sladkor		krmljenje čebel
ekološki polnovredni rjavi sladkor		krmljenje čebel
čebelji vosek iz ekološke pridelave za izdelavo satnic		izdelava satnic
tungovo olje		premazovanje panjev
laneno olje		premazovanje panjev

Miha Štular – Cerklje na Gorenjskem

Čebelarjeva opravila v marcu

V zadnjih letih so številni mediji polni ugibanj in namigovanj o občutnih podnebnih spremembah, ki bodo v prihodnosti naravo in z njo vsa živa bitja postavile v nezavidljiv položaj. Njihove trditve v svojih študijah potrjujejo klimatologi svetovnega slovesa, mnenja preostalih pa so različna. Nekateri razlagajo, da gre za povsem običajna periodična ponavljanja v daljšem časovnem obdobju, drugi pa svarijo pred skorajšnjim koncem zaradi pretiranega človeškega pohlepa. Kakor koli, sam sem bil nemalo presenečen, ko so se temperature v začetku februarja v nekaj dneh z $-8\text{ }^{\circ}\text{C}$ zvišale na $+12\text{ }^{\circ}\text{C}$, torej je bila temperaturna razlika kar $20\text{ }^{\circ}\text{C}$, to pa je vsaj po mojem res nedopusten pojav, saj vsaka taka sprememba v naravi ne ostane brez posledic.

Zakonske podlage v čebelarstvu

Podoben kot v vseh drugih panogah je tudi v čebelarstvu pred začetkom opravljanja dejavnosti treba upoštevati zakonsko predpisane določbe. Prva in najpomembnejša izhaja iz Zakona o živinoreji, govori pa o tem, da zaradi varovanja obstoja avtohtone kranjske čebele na območju Republike Slovenije nista dovoljeni vzreja in promet s plemenskim materialom drugih čebeljih ras. Odveč je poudarjati, da smo slovenski čebelarji poglavitni varuhi naše avtohtone kranjice ter da je nezakonito in moralno popolnoma neodgovorno, da bi kdor koli iz kakršnih koli razlogov v Slovenijo vnašal čebelje matice tujih ras. Ko se odločimo za čebelarjenje, seveda potrebujemo čebelnjak, ki po pravilniku o vrstah objektov spada med pomožne kmetijsko-gozdarske objekte, za katere ni treba pridobiti gradbenega dovoljenja, če se držimo omejitve, da je njegova tlorisna površina do 20 m^2 ter višina slemena strehe do 3 metre. Seveda pa moramo na pristojni občini pred postavitvijo prositi za lokacijsko informacijo. V zadnjem času opažam, da, žal, nastaja vse več »kvazičebelnjakov«, tj. objektov, ki so registrirani kot čebelnjaki, v resnici pa jih lastniki uporabljajo za druge namene. Mogoče bi bila rešitev, da bi ob morebitni spremembi pravilnika vnesli določilo, po katerem bi moral biti graditelj čebelnjaka čebelar z nekajletnim čebelarskim stažem in član čebelarskih organizacij (ČZS oz. pristojno ČD), ki mu ta staž tudi potrdijo. Po postavitvi čebelnjaka je tega treba registrirati na SIR-u v

* terenski svetlovalec pri ČZS, JSSČ

okviru MKGP in to izda posebno šestmestno številko, natisnjeno na rumeni tablici, ki jo čebelar pritrudi na vidno mesto na čebelnjaku. Tako je čebelnjak vpisan v centralni register čebelnjakov v Sloveniji, to pa zagotavlja sledljivost in pregled stanja v slovenskem čebelarstvu. Pri odločitvi za čebelarjenje se lahko odločimo za konvencionalen ali ekološki način čebelarjenja, pri katerem moramo upoštevati nekatere omejitve, kot to določa Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov, čebelarimo pa lahko le na območjih, ki so primerna za ekološko čebelarjenje in jih v posebnem pravilniku predpiše minister za kmetijstvo. Če se lotimo prevoznega čebelarjenja, upoštevajmo Pravilnik o katastru čebelje paše, ki natančno opredeljuje, kam in pod kakšnimi pogoji lahko prepeljemo svoje čebele. Čebelarjenje je gospodarska dejavnost in kot tako jo je treba tudi ustrezno registrirati. Lahko je registrirana kot osnovna kmetijska dejavnost, dopolnilna dejavnost na kmetiji, samostojno podjetništvo ali kot gospodarska družba. Za ljubiteljske čebelarje z manjšim številom panjev registracija ni potrebna, razen če svoje pridelke prodajajo na trgu. Pri pridelavi čebeljih pridelkov pa je treba upoštevati še pravilnike, povezane s higieno živil, ter pravilnike o pridelavi, predelavi, pakiranju in trženju pristnih slovenskih čebeljih pridelkov. Celotna čebelarska zakonodaja je dostopna tudi na spletni strani ČZS.

Marec

Ta mesec se ob prvem toplejšem vremenu (več kot $10\text{ }^{\circ}\text{C}$) ter ob sončnem in mirnem dnevu, ko čebele množično izletavajo, pri vseh čebeljih družinah lotimo prvega kontrolnega pregleda. Prvo in najpomembnejše opravilo pri družini, ki je zimo preživela primerno številčna, je kontrola zaloge hrane za poznejša hladnejša obdobja. Matice sorazmerno s količino vnesenega cvetnega prahu v panj že znatno zalegajo, zaradi krmljenja ličink pa je večja tudi poraba hrane. Če zadostne količine hrane ni ne v naravi ne v panju, se lahko zgodi, da ob dolgotrajnejšem hladnejšem obdobju čebele delavke vso zalogo uničijo. Gre za nujen ukrep, saj čebele s tem preprečijo, da bi stradala celotna čebelja družina. Pri čebelah je namreč socialno vedenje tako izrazito, da si čebele med seboj razdelijo še zadnjo kapljico medu, zato začne celotna družina sočasno stradati.

Če spomladi v panju najdemo odmrlo čebeljo družino, pri kateri so čebele delavke zarijane v celice z glavo naprej, je to znak, da je čebelja družina odmrta zaradi lakote. Čebelarjeva naloga pri prvem spomladanskem pregledu je torej preverjanje zaloga hrane. Pogosto se tudi zgodi, da se čebelja družina v zimski gruči pomakne na levo ali desno stran panja, zato lahko ob slabem vremenu, ko se ne more premikati za hrano, trpi lakoto pri »polni skledi«. S prelistanjem satov gnezdo namestimo v sredino, na oba konca ob gnezdu pa vstavimo medene sate. Ko imamo panj odprt, z grebljico očistimo še podnico panja, čebelje mrtvice pa zberemo in jih pošljemo na območni veterinarski inštitut v pregled na nosešo. Če ugotovimo, da je družina ob pregledu brezmatična, panj zapremo in čebele ometemo pred čebelnjak. Kadar vzrok odmrtja čebelje družine ni pojasnjen, je najbolje vprašati izkušenega čebelarja, ob morebitnem sumu na katero čebeljo bolezen pa območnega veterinarja. Satje take družine moramo obvezno stopiti v parnem topilniku, satnike pa še dodatno razkužiti. Po pregledu panj znova zapazimo s časopisnim papirjem ali (bolje) s penasto gumo, zadnja vratca pri AŽ-panjih pa snamemo ali odpremo prezračevalne lopute, saj se z dejavnostjo čebelje družine poveča tudi odvajanje vlage iz panja. Če bi bil panj neprepustno zaprt, bi se pojavila plesenje satov in neugodna mikroklima za čebeljo družino. Pri nakladnih panjih (2/3) je čebelarjevo delo pri prvem pregledu podobno, le da ne listamo satja. Čebelja družina se čez zimo navadno pomika v zadnji del panja, zato z obratom celotne naklade za 180° pospešimo razširitev družine po celotnem panju, tako da lažje doseže zimske zaloge hrane.

Čistoča v panju

Čistilna sposobnost čebel se od čebelje družine do čebelje družine precej razlikuje. Podobno kot sta red in čistoča neprijatelj pri nekaterih ljudeh, so nekatere čebelje družine pri opravljanju čistilne dejavnosti precej »lene«, tako da podnic panja ne očistijo mrtvic in drugih nečistoč, to pa je s stališča preprečevanja razvoja čebeljih bolezni lahko sporno. Zato je ena izmed pomembnih lastnosti pri odbiri matic tudi čistilna sposobnost čebel, saj je to zelo pomemben dejavnik preprečevanja čebeljih bolezni. Če čebele odmrlih sovrstnic ne odstranjujejo iz panja, postanejo te ugodna prehranska podlaga za razvoj plesni v panju. Spomladi v panjih (na krajnih satih, na pokrovu nakladnega panja) pogosto najdemo sivkasto-zelenkaste tvorbe. Pogoj za razvoj plesni je kombinacija vlage in temperaturnih razlik.

Odrpto pogačo vstavimo nad čebelje gnezdo.

V zimskem obdobju so temperature zunaj panja pod 0 °C, v panju pa je temperatura zunaj zimske gruče nekaj stopinj nad ničlo (okrog 9 °C). Posledica teh razlik je nastanek kondenza, ki ga najprej popije les panja, nekaj pa ga v obliki vodnih kapljic ostane na stropu AŽ-panja ali na pokrovu nakladnega panja, to pa je ugodno okolje za razvoj plesni. Zato je treba ob prvem pregledu iz panja odstraniti vse plesnive sate, z obžiganjem razkužiti pokrove ali druge dele, na katerih se je že pojavila plesen, ter v panjih zagotoviti zadostno zračenje, ki bo preprečilo nadaljnje plesenje. PVC-folija nad gnezdom v nakladnem panju ni priporočljiva, če jo že uporabimo, pa jo je treba na dveh vogalih zarobiti, tako da ustvarimo prehod zraku.

Nasvet meseca

Ob prvem ugodnem vremenu preglejmo zaloge hrane v panju, uredimo gnezdo na sredini ter ob gnezdu dodajmo medene sate. Če ugotovimo, da v panjih do prvih izdatnejših spomladanskih paš ne bo dovolj hrane in da v zalogi nimamo predelane sladkorne raztopine v satju, lahko družinam dodamo čebeljo pogačo, ki hkrati tudi spodbuja zaleganje matice. Mnenja o dodajanju pogač so med čebelarji različna, sam pa jih po potrebi uporabljam za pripravo čebel na zgodnje paše (približno 40 dni pred predvidenim začetkom paše). Prej dodajanje pogač niti ni smiselno, saj povečan obseg zalege ob morebitnem dolgotrajnejšem slabem vremenu še dodatno izčrpa čebeljo družino. Pogače kupujem, čeprav je strošek sicer višji, vendar je tudi njihova kakovost boljša od pogač, ki sem jih prej pripravljval sam. Še vedno pa ugotavljam, da je najbolje in tudi ceneje, če čebele dovolj nakrmim jeseni, saj se čebelja družina brez dodajanja pogač normalno razvije do prvih izdatnejših spomladanskih paš. ■

Veterinarski nasveti za marec

Martina Škof¹

V primerno toplih in brezvetrnih spomladanskih dneh boste pri vaših čebeljih družinah lahko opravili kontrolne preglede ter hkrati očistili podnice, preverili zaloge hrane in navzočnost zalege. Ta mesec še lahko zberete čebelje mrtvice in jih oddate v pregled na nosemo in pršico. Po čiščenju podnic vam priporočam, da vstavite testne mreže za nadzor nad varojami, saj boste le tako lahko ugotovili, koliko jih je v posamezni družini, s tem pa boste pripravljene na pravočasno ukrepanje. Včasih ne zadostujeta samo poletno in jesensko zatiranje, tako da je treba ukrepati tudi še pred prvo pašo. Če želimo zvedeti, koliko varoj je v čebelji družini, v tem obdobju dnevni naravni odpad pomnožimo s 150. Dobljeno število za vsake tri tedne pomnožimo z 2 in tako ugotovimo, v katerem delu poletja bo v panju 2000 varoj. Tolično število je že kritično za obstoj družine, in če bi se toliko namnožile že med glavno pašo, boste izgubili tudi pridelek. Glede na to je marca več kot ena naravno odpadla varoja na dan že lahko usodna za vašo družino. Ker so varoje zdaj že v zalegi, lahko izbirate med sredstvi na podlagi timola ali organskimi kislinami (mlečna ali mravljična). Kapanje z oksal-

no kislino izvajamo v obdobju, ko v družini ni zalege, zato ta v tem obdobju ni več primerna.

Da bodo čebele v primerni kondiciji, boste poskrbeli s preverjanjem količine zalog hrane, ki v nobenem delu leta ne smejo biti manjše od 8 kg. Odločite se lahko tudi za dražilno krmljenje, ki pospeši zaleganje, tako da bo v pašnem obdobju v družini večje število pašnih čebel. Za preprečitev širjenja noseme poskrbite za primerne napajalnike in jih tudi redno čistite. Postavljeni naj bodo v zavetni in sončni legi. Čebele jih raje obiskujejo, če so nekoliko oddaljeni od čebelnjaka (nekaj 10 metrov) in če v vodo dodate nekoliko soli. Zdaj si pripravite tudi nove satnice, ki jih boste konec meseca dali čebelam v graditev. Kot preventivo pred izbruhom bolezni priporočamo, da pred sezono vsaj tretjino starega satja zamenjate z novim. Da bi lažje in točneje ocenili izgube čebeljih družin v Sloveniji, veterinarji pozivamo čebelarje, da nam redno sporočajo svoje izgube. Po pričakovanih naj te letos ne bi bile velike, saj je po naši oceni večina čebelarjev jeseni zazimila močne družine. Čebele so imele že januarja večje število izletnih dni, tako da so se lahko otrebile, čebelarji pa so v teh dneh lahko pregledali zaloge hrane in pravočasno ukrepali, če je bilo to potrebno. ■

¹ dr. vet. med., VF NVI enota Ljubljana

ČEBELJE PAŠE

Prve spomladanske medovite rastline in njihov pomen za čebele

Jure Justinek

Pomad je čas, ko narava znova oživi. Čeprav se meteorološka pomlad začne šele 21. marca, lahko narava znake novega življenja pokaže že dosti prej. Odvisno od lege, podnebja in nadmorske višine se najzgodnejše rastline začnejo prebujati že konec januarja, vsekakor pa februarja. Vzporedno z razvojem rastlin v naravi se razvijajo tudi čebele.

Prvi znanilci pomladi so črni teloh (*Heliborus nigra*), spomladanska resa (*Erica carnea*), nava-dna leska (*Corylus avellana*), pravi žafran (*Crocus vernus*), zvončki (*Galanthus nivalis* in *Leucojum vernum*), rastline gozdne podrasti in druge. Paša

na prvih znanilkah pomladi, pri katerih je najpomembnejši cvetni prah, spodbudi matico k zaleganju vedno večjega števila jajčec, čebele pa k vzreji zalege. Zgodaj spomladi je najpomembnejši cvetni prah, saj je to osrednji in edini vir beljakovin za čebeljo družino. Vnos nektarja je zaželen, ker čebelja družina s tem dobi tudi vodo, ki jo potrebuje za vzrejo zalege, ni pa toliko nujen, kajti v panju mora biti še dovolj medenih zalog.

Ko se ozračje segreje na več kot 15 °C in noči niso več toliko hladne – to se po navadi zgodi marca, se narava dodobra prebudi, s tem pa se prebudijo

tudi čebele. Pojavita se paši na divji češnji (*Prunus avium*) in regratu (*Traxacum officinale*), ki sta prvi izdatnejši zgodnjepomladanski paši. V panjih je v že precej zalege, moč čebelje družine pa se povečuje sorazmerno z razvojem rastlin v naravi. Prav zato, ker se prva gospodarsko pomembnejša paša začne kak mesec za pašo na češnji in regratu, so prve spomladanske paše za čebele izjemno pomembne, predvsem za njihov razvoj, zato bi jih lahko imenovali tudi razvojne paše. V tem obdobju se menjajo generacije zimskih in poletnih čebel, družine pa se številčno

toliko okrepijo, da lahko izrabijo prvo glavno pašo, ki je pri nas navadno na akaciji (*Robinia pseudacacia*).

Spomladi je torej ključno, da je v okolici stojišča čebelnjaka dovolj omenjenih znanilcev pomladi. Paša na teh cvetlicah omogoči čebelam razvoj, to pa je tudi pglavitni pogoj za kar največjo izrabo prihodnjih glavnih paš. ■

Jure Justinek, 28 let, Slovenska Bistrica, inženir hortikulture, čebelar prevaževalec, strokovni vodja ONS od 1.2.2011.

ZGODOVINA ČEBELARSTVA

Franc Šivic

Ustanovitev Kranjskega društva za umno čebelarstvo leta 1873

V sredini druge polovice 19. stoletja je dozorel čas, da so po vzoru čebelarških društev, ki so nastajala v drugih avstrijskih deželah, tudi na Kranjskem ustanovili podobno čebelarško organizacijo, katere cilj je bil izboljšati tedanje stanje in se enakopravno vključiti v sodobne tokove na področju čebelarstva. Zamisel o tem se je brez dvoma porodila v glavi barona Emila Rothschütza, posestnika iz Podsmrke pri Višnji Gori, enega izmed takrat najbolj izobraženih in vsestransko dejavnih čebelarjev pri nas, za idejo pa je navdušil še nekaj svojih somišljenikov, predvsem župnika Jožefa Jeriča iz Dobovca pod Kumom ter frančiškanskega patra Salvatorja Pintarja iz Ljubljane. Glede organiziranosti se je Rothschütz zgledoval predvsem po moravskih čebelarjih in njihovem društvu s sedežem v Brnu. Verjetno mu je bilo kot zelo razgledanemu človeku po godu dobro sožitje med češko in nemško govorečimi člani. Tam je pobral tudi zamisel o strokovnem glasilu v dveh uradnih deželnih jezikih, ki jo je pozneje skušal čim uspešneje presaditi na kranjska tla. Njegova trgovina s čebelami je medtem že lepo cvetela, zato za njen nadaljnji razvoj ne bi bilo boljšega kot dejavno in močno društvo ter dobro strokovno glasilo v obeh jezikih, saj bi mu to pomagalo utrditi poslovne vezi z njegovimi kupci po svetu in najti nove, hkrati pa bi mu pomagalo domače čebelarje naučiti sodobnega načina gojenja čebel, da bi bila oskrbna baza čim večja in čim kakovostnejša.

Maja leta 1873 so vsi župniki, ki so bili tedaj najbolj izobražen sloj prebivalstva na deželi, in večji, znani čebelarji na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem

in Primorskem prejeli tiskana vabila, naj se vključijo v nastajajoče čebelarško društvo. Vabilom, ki jih je podpisal in poslal pripravljani odbor (njegovi člani so bili baron Emil Rothschütz, Jožef Jerič in dr. J. R. Razlag, posestnik in odvetnik iz Ljubljane), so bila priložena tudi društvena pravila. V vabilu je med drugim pisalo, da si bodo člani društva z vsemi močmi prizadevali za čebelarški napredek, predvsem za uvedbo in razširitev panja s premičnim satjem po Dzierzonovi metodi. Ta napredni način čebelarjenja omogoča čebelarju boljši vpogled v snovanje čebelje družine v panju, hkrati pa tudi večji donos medu. Če bodo čebelarji organizirani, bodo močni, s tem pa si bodo lažje zagotovili tudi denarno podporo vlade, ki rada podpira gospodarska združenja, tudi čebelarstva, na Moravskem, Češkem in na Tirolskem. Pripravljani odbor je računal, da bodo zlasti duhovniki in učitelji s svojim zgledom in jih spodbujali k vpisu v društvo, pa tudi, da bodo pobirali članarino in jo pošiljali na sedež društva.

Pravila društva je 20. aprila leta 1873 potrdila kranjska deželna vlada. V njih je med drugim pisalo,

Jožef Jerič

da bo društvo, katerega sedež bo v Ljubljani, za izobraževanje in obveščanje čebelarjev vsak mesec izdajalo svoje glasilo, prirejalo shode, razstave, organiziralo predavanja, razdeljevalo sodobne panje po znižani ceni, posredovalo pri prodaji in nakupu čebel, medu in voska ter dajalo strokovna navodila članom. Društvena jezika bosta slovenščina in nemščina in bosta enakovredna. V obeh jezikih bosta izhajali tudi glasili Slovenska čebela ter Die Krainer Biene. Ob vpisu v društvo se bo vsak član sam odločil, katero jezikovno različico glasila želi prejemati. Letna članarina za redne člane bo 1,50 goldinarja, učitelji v ljudskih šolah in manj premožni kmetje avstrijskih dežel pa bodo plačevali polovico tega zneska. Drugi bodo imeli tudi pravico do nakupa panjev in orodja po polovični ceni.

Pripravljalni odbor je dal natisniti 1500 izvodov društvenega glasila in si pri poštni upravi zagotovil znižano poštnino. Prvi številki sta izšli 15. julija 1873. V njih je bil med drugim objavljen poziv na občni zbor, ki je bil 30. julija tega leta v ljubljanskem hotelu Slon.

Zbor se je začel ob 10. uri, udeležilo pa se ga je veliko število prijateljev čebelarstva. Vse navzoče je najprej v nemščini pozdravil baron Rothschütz, nato pa v slovenščini še dr. Razlag. Župnik Jerič je poročal o dotedanjem delu pripravljalnega odbora in med drugim predlagal, da bi kot društveni panj propagirali naš stari kranjič, vendar opremljenega s satniki.

Za Jeričem je besedo dobil prof. Konšeg in navzočim priporočil, naj v vodstvo društva izvolijo dozdajšnje člane pripravljalnega odbora, in sicer za predsednika barona Rothschütza, za podpredsednika župnika Jeriča in dr. Razlaga, upravni organ pa naj se okrepi še z dvema članoma, in sicer z župnikom Porento ter patrom Salvatorjem Pintarjem.

Za društveno geslo so izbrali geslo Kranjske hranilnice: »Delaj, zbiraj, množi«. Župnik Jerič je tudi povedal, da želi društvo promovirati čebelarstvo med ljudstvom in tako povečati število naseljenih panjev, saj je naša dežela za čebelarstvo zelo primerna, poleg tega pa je to panoga, ki daje ob najmanjšem delu največ dobička. Vsako drugo kmečko opravilo zahteva več truda in telesnega napora, pa tudi več kapitala. Z njim se lahko enakovredno ukvarjata tako kmet kot gospod. Poleg tega je čebelarstvo tudi družbeno koristno, saj čebele oprašujejo številne rastline, čebelarja samega pa duhovno plemenitijo.

Dr. Razlag je proti koncu zborovanja povedal še nekaj o obdavčitvi čebel. Cesarica Marija Terezija je leta 1775 sprejela zakon, na podlagi katerega so bili vseh davkov oproščeni tako čebelarstvo kot čebelji pridelki. Čebelarje je pozval, naj te svoje pravice branijo še naprej. Občni zbor se je, kot je navada ob takšnih priložnostih, končal s skupnim kosilom.

Ena izmed poglavitnih nalog mladega čebelarskega društva je bila skrb za obveščanje in izobraževanje članstva. Osrednjo vlogo pri tem sta imeli obe glasili, Slovenska čebela in njena nemška različica Die Krainer Biene. Prvo je sprva uredil Vatroslav Holz, sodelavec Slovenskega naroda, vendar je že od sedme številke

Foto: Arhiv ČZS

naprej urejanje revije prevzel župnik Jerič, Die Krainer Biene pa je vse do prenehanja izhajanja konec leta 1875 uredil predsednik društva baron Rothschütz.

Veliko svojih moči in predvsem denarja je društvo namenilo za prodajo panjev s premičnim satjem in čebelarskega orodja po polovični ceni. Pravico do tega popusta so imeli vsi kranjski člani, ne pa tudi tujci. Prav ta akcija pa je mlado društvo že v nekaj letih finančno tako izčrpala, da je moralo prenehati delovati.

Denarne zadrege društva so postale očitne predvsem na drugem občnem zboru aprila leta 1875, ko sta bila sprejeta sklepa, da bo zaradi zniževanja stroškov konec leta prenehalo izhajati nemško glasilo in da se bo zvišala članarina. Predsedujoči baron Rothschütz je sicer glasoval proti, toda zmagala je večina. Tedaj je baron napovedal svoj odstop s položaja predsednika društva, to napoved pa je uresničil novembra istega leta, tako da je ostal le še navaden član.

Zaradi volitev novega predsednika je bil konec januarja 1876 tretji občni zbor, na katerem se je dotedanje Kranjsko društvo za umno čebelarstvo preimenovalo v Slovensko društvo za umno čebelarstvo, predsedniške vajeti pa je v svoje roke vzel dotedanji podpredsednik Jerič. Ker so odpadli nemški člani, se je že tako majhno število članov zmanjšalo za polovico, pa še med temi je bilo veliko takšnih, ki niso plačevali članarine. Društvo je životarilo, zato tudi slovensko glasilo ni izhajalo redno in še to v manjšem obsegu, dokler leta 1882 ni popolnoma ugasnilo, čez dve leti pa je prenehalo delovati tudi društvo. ■

Viri: Različni članki in oglasi v Slovenski čebeli 1873–1882

Debevec, L. (1944): O našem prvem čebelarskem društvu. Čebelarski zbornik, str. 30–34.

ČD Pivka v boju za ogrožena čebelja pasišča

Območje, ki ga obsega Državni prostorski načrt za osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna, je za pivško in tudi slovensko čebelarstvo zelo pomembno, saj velja za eno izmed najpomembnejših čebeljih paš v naši državi. Območje Javornikov, okolica Snežnika in Cerkniškega jezera slovijo po obširnih hojevih (jelovih) gozdovih, v katerih ta drevesna vrsta v primerjavi z drugimi slovenskimi gozdnatimi pokrajinami najpogosteje in najizdatneje medu.

Med vsemi pri nas pridelanimi medovi je brez dvoma najboljši hojavec, zato na tržišču dosega tudi najvišjo ceno. Na tem območju naše občine na leto čebelarji tudi do sto čebelarjev iz celotne Slovenije, ti pa pridelajo deset in več ton prvovrstnega, ekološko čistega in visoko cenjenega gozdnega medu. Gozdni sestav medovitih drevesnih vrst, kot so jelka in smreka, pravi kostanj, lipa, javor in divja češnja, je na tem območju edinstven. Zaradi čim boljše in čim večje izrabe prvovrstne gozdne čebelje paše na tem območju sta ČD Pivka in občina Pivka leta 2003 in 2004 pripravila Kataster čebelje paše in Pašni red, ki urejata to gospodarsko vprašanje. Na tem območju čebelarji tudi številni slovenski čebelarji, ki se ukvarjajo z ekološko pridelavo medu.

Po mnenju čebelarjev bodo načrtovani posegi Slovenske vojske povzročili neposredno in trajno uničenje rastištva in habitatov živali. Posegi, predvideni v Državnem prostorskem načrtu, so prav gotovo preobsežni, saj bodo izgubljene obsežne ekološko neoporečne površine, zato je pričakovati velik negativni vpliv na rastištvo, živalstvo, ekologijo

ter na ekonomijo prebivalstva in čebelarjev.

Poleg tega se zaradi zapor ob dejavnostih Slovenske vojske na tem območju poraja vprašanje neomejene fizičnega dostopa do čebeljih paš oziroma do tam nameščenih prevoznih čebelnjakov.

Opozarjamo tudi na izgubo naravnega okolja zaradi onesnaženja s komunalnimi odpadki, embalažo, nevarnimi odpadki, korozivnimi in radioaktivnimi odpadki, strupi, izpušnimi plini, zaradi hrupa letal in helikopterjev, onesnaženja z odpadnimi olji, kerozinom, naftnimi derivati, strelivom, anti-frizom, vnetljivimi odpadki, pirotehničnimi zmesmi in pnevmatikami. Poleg tega opozarjamo tudi na svetlobno onesnaževanje, zaradi česar se pri čebelah pojavi dezorientacija, ta pa povzroči njihovo odmrtnje. Številni kemični elementi se kopičijo v tleh, od koder nato prek prehranjevalne verige prehajajo v rastline, živali in tudi ljudi.

Čebelarji ČD Pivka pozivamo vse čebelarje in druge državljanje, naj nas podprejo in nam pomagajo ohraniti naše čisto in zdravo okolje za nas in za naše potomce.

Luka Kaluža, podpredsednik ČD Pivka

Luka Kaluža

Sušilnice SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu. Sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.,
Sp. Sorica 1a,
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517,
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net

Nakup sušilnice subvencionira
 Ministrstvo za kmetijstvo,
 gozdarstvo in prehrano.

Kralj Matjaž dobil svoj prvi snežni panj

Pod mogočno goro Peco se je znova prebudil kralj Matjaž. Pogledal je naokoli in opazil, da je povsod v bližnji okolici veliko snežnih gradov in drugih snežnih izdelkov, ki jih potrebujejo kralji.

Kot že vrsto let so organizatorji tudi letos, tokrat že devetnajstič pripravili graditev snežnih gradov. Letos so udeleženci zgradili že tisoči grad. Med množico teh snežnih skulptur je kralj Matjaž s svojo Alenčico zagledal tudi snežni čebelji panj. Kralj Matjaž spoštuje le naravne stvari, kajti le stvari, ki izvirajo iz narave, mu omogočajo dolgo življenje in miren spanec pod goro. Posebej pri srcu so mu čebelice, zato se je nemudoma odpravil k snežnemu čebeljemu panju.

Bil je presenečen, da ekipa »Mladi roj« ČD Prevalje tako zavzeto gradi snežni čebelji panj, in se mladim čebelarjem, med katerimi so bili Rok Potočnik, Ana Žaže, Renata Kert, Blaž Smonkar, Alen Uršnik, Anton Godec in Tomaž Vogel, zahvalil za njihovo prizadevno delo. Zagotovil je, da bo snežni čebelji panj dobil pomembno mesto v njegovem

Foto: Rudolf Vogel

Ekipa »Mladi roj« ČD Prevalje pred snežnim panjem

kraljestvu, hkrati pa je poudaril, da bo k snežnim gradovom pod Peco prihajal vse dotlej, dokler bodo čebelice, ko pa čebelic ne bo več, tudi kralja Matjaža ne bo več med nas.

Rudolf Vogel

Čebelarjenje me je zasvojilo

Jubilant Marjan Debelak že od mladega čebelari na Bledu. Po poklicu je arhitekt in urbanist. Je tudi čebelarski inovator, ki je za svoje inovacije prejel nagrado Antona Žnideršiča, vrsto let pa je bil tudi plovit pisec Slovenskega čebelarja (SČ) ter zelo dejaven na različnih položajih v čebelarski organizaciji. Zanimivo je odgovarjal na zastavljena vprašanja.

Odkod izvirajo vaši čebelarski vzori in nagljenja?

Nagnjenje do čebelarjenja sem verjetno podedoval od starih staršev in očeta. Samostojno sem zaradi posebnih razmer čebelaril že med vojno, pred 70 leti, ko sem bil star deset let. Problem pomanjkanja prostornine tudi v mojih standardnih AŽ-panjih, posebej v primerjavi z nakladnimi panji, me je pripeljal do prijatelja Igorja Frančiča, s katerim sva ta čebelarski problem, kot tudi mnogo drugih uspešno rešila. Čebelarjenje me je zasvojilo.

Zakaj se tako navdušujete za čebelarjenje v čebelnjakih in AŽ-panjih?

Ker je čebelnjak najbolj prijazna hiša čebel, bodisi na stalnem mestu bodisi na kolesih. To je čebelarjevo delovišče, zavetišče in svetišče. Je svojevrstna slovenska kultura in tradicija, ki bo še trajala. »Žnideršiče« pa bi bilo še zdaj koristno izumiti, če jih ne bi bil izumil že Žnideršič pred stotimi leti, saj so dobri in odprti tudi za nove načine čebelarjenja. Z AŽ-panji izvajam številne načine sodobnega, inova-

Foto: Arhiv Marjan Debelak

Marjan Debelak pred leti ob nekaterih njegovih razstavljenih inovacijah

tivnega in alternativnega čebelarjenja, kot jih izvajajo v najsodobnejših panjih. Še vedno čebelarim v vseh starih očetovih »žnideršičih«, saj so neuničljivi! Razvijam in preizkušam tudi različne alternativne oblike zatiranja varoj. Svoje čebelarske izkušnje in poglede sproti opisujem na moji čebelarski spletni strani www.čebelarstvo-grom.com/marjan.debelak

Odkrili ste zaklade in maks AŽ-panj. Ali jih uporabljate in zakaj se niso bolj uveljavili?

Z njimi sem takoj, že leta 1975, za več kot 100-odstotkov povečal donos medu na panj in skoraj povsem preprečil rojnost. Skrivnost je v domiselnih načinih čebelarjenja in v veliko večji moči čebeljih družin v veliko večji panjski prostornini. Je

pa delo s temi panjskimi ureditvami posebno; na splošno je zahtevnejše, vendar koristno in za ljubiteljskega čebelarja prav zabavno. Pomislite, tudi velikoprostorninskega čebelarjenja s kranjiči nikdar niso množično uporabljali. To je očitno le za sladokusce!

Kakšna je po vašem prihodnost našega ljubiteljskega in tržnega čebelarjenja?

Pri nas so čebelarstva po večini ljubiteljska, rekreativna, ki niso odvisna od ekonomske računice in po mojem se bo to nadaljevalo tudi v prihodnje. Tržno čebelarjenje se bo moralo še bolj specializirati na kakovost medu in drugih pridelkov. Perspektivo vidim v trženju in negovanju naše kulture čebelarjenja, predvsem v čebelarskem turizmu ter apiterapevtskih ponudbah.

Kako kot nekdanji član uredniškega odbora ocenjujete SČ, kaj pogrešate v njem?

SČ opravlja veliko, nepogrešljivo vzgojno in povezovalno vlogo naših čebelarjev. Pogrešam pa večjo odprtost uredništva SČ za objavljane člankov, ki so pisani predvsem na kožo malih, ljubiteljskih čebelarjev, čeprav je prav teh največ. Preveč se gleda samo skozi oči tržnih čebelarjev. Že davno sem predlagal uvedbo rubrike za malo in alternativno čebelarjenje. V SČ tudi nikoli ni dovolj nasvetov za odlično prakso v različnih kategorijah čebelarjenja. Domala v vsakem SČ bi lahko bil članek (intervju) o načinih čebelarjenja najzanimivejših in najuspešnejših ljubiteljskih in tržnih čebelarjev iz našega okolja.

Franc Šivic

Obetaven začetek leta 2011

Pravijo, da na mladih svet stoji. Če je to res, nas v ČD Gornji Grad ne skrbi za prihodnost našega društva. Januarja 2011 smo namreč pridobili **8 novih članov**, s tem pa smo število članov društva povečali kar za **21,6 odstotka**. To je za nas zelo spodbudno, saj vse leto delujemo na različnih področjih, zato je vsaka dodatna pomoč dobrodošla. Prav tako nas veseli, da se čedalje več ljudi zaveda pomembnosti čebelarstva. S tem je poplačanega že polovica našega dela.

Dejstvo je, da brez izobraževanja, razvoja in novih članov težko poskrbimo za ustrezno prihodnost malih čebelarjev, zato pozivamo vsa čebelarstva društva, **naj se med seboj še bolj povezujejo**. Z veseljem se bomo udeležili vaših čebelarskih dogodkov, vas pa 16. julija 2011 že zdaj vabimo na

Foto: Štefi Sem

Čebelarski praznik Gornji Grad 2011 z naslovom »Čebela in gozd«. Naj med!

Aleš Poznič, tajnik ČD GG

NABIRAJMO NOVA ZNANJA V PRID ZDRAVJA NAŠIH ČEBEL, NARAVE IN NAS SAMIH!

Ajda

Naročila za brošuri sprejemamo po tel. št.: **01/754 07 43**

ali na elektronski naslov:
meta.vrhunc@siol.net oz.
na spletni strani:
www.ajda-vrzdenc.si

DEMETER ČEBELARJENJE, čebelarjenje, kot ga za svoje zdravje potrebujejo čebele, in **SETVENI PRIROČNIK**, da bomo za delo s čebelami odbirali tiste dneve, ki krepijo njihovo zdravje, sta brošuri, ki ju čebelar brez dvoma potrebuje na svoji poti iskanja pravih metod za delo s čebelami.

Cena posamezne brošure je 7,50 EUR.

Aritours in Čebelarska zveza Slovenije vabita na strokovno ekskurzijo v ARGENTINO z obiskom APIMONDIE 2011

Argentina je znana kot dežela tanga in nogometa, ognja in ledu, pisane narave in divjih živali ter kot dežela radovednih in strastnih ljudi, ki ljubijo življenje! V Argentino se je v prejšnjem stoletju izselilo več kot 31.000 Slovencev, ki so se v novi domovini organizirali v močne skupnosti, med našo ekskurzijo pa bomo obiskali skupnosti v Buenos Airesu in Barilocheju.

Program strokovne ekskurzije za čebelarje: 20. 9.–2. 10. 2011 (13 dni)

- 1. dan, 20. september:** polet iz Benetk proti Argentini.
- 2. dan, 21. september:** Buenos Aires – poldnevni ogled mesta in udeležba na odprtju Apimondie.
- 3. dan, 22. september:** Buenos Aires – obisk Apimondie (celodnevni obisk kongresa, ogled razstave ...).
- 4. dan, 23. september:** Buenos Aires – ogled mesta in znamenitosti ter srečanje s Slovenci, ki živijo v Argentini.
- 5. dan, 24. september:** strokovna ekskurzija v organizaciji Apimondie (doplacilo!)
- 6. dan, 25. september:** polet Buenos Aires–Ushuaia (Ognjena zemlja) – ogled mesta in muzeja.
- 7. dan, 26. september:** Ushuaia – ogled naravnega parka ter križarjenje po zalivu Beagle, ki povezuje Atlantski in Tihi ocean.
- 8. dan, 27. september:** polet Ushuaia–Trelew.
- 9. dan, 28. september:** obisk polotoka Valdes – obisk nacionalnega parka, v katerem je mogoče videti največjo vrsto kitov ter kolonije morskih slonov in levov.
- 10. dan, 29. september:** Trelew– S.C. Bariloche – nočna vožnja z avtobusom proti vzhodni obali.
- 11. dan, 30. september:** Bariloche – vzpon s sedežnico na goro Companario, s katere je čudovit razgled na vrhove Andov; srečanja s Slovenci, ki živijo v Barilocheju.
- 12. dan, 1. oktober:** polet Bariloche–Buenos Aires–EU – polet v Buenos Aires in nato nadaljevanje poleta v Evropo.
- 13. dan, 2. oktober:** Evropa–Benetke – pristanek v Benetkah.

CENA na osebo (cena je izračunana januarja 2011 za 40 prijavljenih oseb): 3.290 EUR, (cena je izračunana januarja 2011 za 30 prijavljenih oseb): 3.390 EUR. Omenjeni ceni vključujeta: mednarodne in notranje polete po programu, 10 nočitev z zajtrkom v hotelih s tremi in štirimi zvezdicami, eno kosilo, avtobusne prevoze po programu, vse ogledne in vstopnine po programu, strokovno vodenje in organizacijo ekskurzije. Doplacila: za enoposteljno sobo, strokovno ekskurzijo v okviru 5. dne Apimondie, za odstopnino.

Podaljšan program potovanja : 20. 9.–4. 10. 2011 (15 dni)

- 12. dan, 1. oktober:** polet Buenos Aires–Iguazu.
- 13. dan, 2. oktober:** Iguazu – ogled znamenitih slapov, ene največjih mojstevin narave na Zemlji.
- 14. dan, 3. oktober:** Iguazu–Buenos Aires–Evropa – polet v Buenos Aires in nato nadaljevanje poleta v Evropo.
- 15. dan, 4. oktober:** Evropa–Benetke – pristanek v Benetkah.

DOPLAČILO na osebo (cena je izračunana januarja 2011 za 40 prijavljenih oseb): 199 EUR, (cena je izračunana januarja 2011 za 30 prijavljenih oseb): 299 EUR. Omenjeni doplačili vključujeta: polet Buenos Aires–Iguazu–Buenos Aires, dve nočitvi z zajtrkom v hotelu s tremi ali štirimi zvezdicami, avtobusne prevoze po programu, vse ogledne in vstopnine po programu, strokovno vodstvo ter organizacijo ekskurzije. Dodatno doplačilo: za enoposteljno sobo, odstopnino.

Prijave sprejemamo v agenciji Aritours v Mariboru do zasedbe prostih mest. Ker se cene letalskih prevozov zvišujejo z bližanjem datuma odhoda, priporočamo hitro prijavo za zagotovitev ugodne cene. Končna cena potovanja je odvisna od cen letalskih kart, zato se lahko še spremeni. Dokončna cena potovanja bo določena na dan potrditve potovanja. Možnost plačevanja na obroke. Za podroben program in druge informacije pokličite v agencijo Aritours, na tel. št.: 02/252 16 19, ali pišite na info@aritours.si.

Primerjalna analiza regijskih posvetov 2007–2010

ČZS, JSSČ iz anket, izvedenih v letu 2010 na regijskih posvetih, pripravila primerjalno analizo odgovorov v obdobju od leta 2007 do 2010.

Vzorec za pridobitev relevantnih podatkov za njihovo primerjavo je reprezentativen, saj vsako leto dobimo več kot 300 pravilno izpolnjenih anket (leta 2010 je v anketi sodeloval 301 anketiraneec). Tako lahko mnenja anketirancev označimo kot povprečna mnenja čebelarjev na terenu. Rezultati so sicer podani v zaokroženih odstotkih, saj jih je tako lažje primerjati in tudi razložiti. Delež anketirancev je približno enakomerno porazdeljen po regijah. Leta 2010 je bila udeležba na regijskih posvetih zaradi slabega vremena in sneženja slabša samo v Novem mestu in na Lukovici.

S analizo smo pridobili zanimive podatke, na podlagi katerih lahko sklepamo, da se stanje na posameznih področjih čebelarstva izboljšuje. Na splošno se povprečna mnenja čebelarjev spreminjajo na bolje. Sklenemo lahko, da so bile vse dozdajšnje naloge, ki jih je izvajala ČZS s svojimi strokovnimi službami, uspešne.

Zadovoljstvo z vodenjem ČZS se je v primerjanih letih še povečalo, saj ga je večina ocenila z dobro in zelo dobro. Podobno kot z vodenjem ČZS se je v letih 2007–2010 povečalo tudi zadovoljstvo z delom zaposlenih na zvezi, to pa potrjuje, da so čebelarji na splošno zadovoljni tako z delom vodstva ČZS kot tudi z delom zaposlenih na zvezi (Graf 1).

Graf 1: Primerjava mnenja o delu ČZS, JSSČ v letih 2007–2010 v odstotkih

Največ čebelarjev je odgovorilo, da si želijo več sodelovanja ČZS, JSSČ s čebelarji na terenu, sledijo področja urejanja zakonodaje in promocije, približno 20 % vprašanih jih meni, da je treba storiti več za vključevanje stroke, približno enak odstotek pa jih meni, da je treba večjo pozornost nameniti Slovenskemu čebelarju, najmanj, približno 15 % jih meni, da bi morali več storiti na področju povezovanja z od-

kupovalci, prav tako 15 % pa jih meni, da bi bilo treba več storiti na področju JSSČ (Graf 2).

Graf 2: Prikaz mnenj vseh anketirancev v odstotkih o tem, na katerih področjih naj bi ČZS v letu 2010 storila več.

Mnenje, da je revija Slovenski čebelar dobra ali zelo dobra, se v primerjanih letih povečuje, hkrati pa se zmanjšuje mnenje, da je revija slaba (Graf 3).

Graf 3: Primerjava mnenj vseh anketirancev o reviji Slovenski čebelar v obdobju od leta 2007–2010 v odstotkih

Vse več čebelarjev meni, da so programi usposabljanja dobri. Hkrati se zmanjšuje odstotek tistih, ki menijo, da se programi izboljšujejo, da so programi dobri, a predavatelji slabi, majhen odstotek pa je takih, ki menijo, da usposabljanje – tako, kot je zdaj – ni potrebno oz. da je slabo (Graf 4).

Mnenje o akciji nakupa in posaditve medovitih rastlin kaže, da je bila akcija pozitivno sprejeta. Leta 2010 se je odstotek tistih, ki menijo, da je akcija uspešna in jo je treba ponoviti, v primerjavi z letom 2009 še nekoliko povečal.

Delež čebelarjev, ki za pomoč prosijo preglednike (terenske svetovalce), se je leta 2010 v primerjavi z letom prej povečal, kljub temu pa je še vedno velik odstotek tistih, ki delo terenskih svetovalcev sicer poznajo, vendar jih ne prosijo za nasvet. Le majhen

Graf 4: Primerjava mnenj vseh anketirancev o programih usposabljanja ČZS in JSSČ v obdobju od leta 2007– 2010 v odstotkih

Graf 5: Primerjava mnenj vseh anketirancev o čebelarških preglednikih v letih 2009 in 2010 v odstotkih

pa je odstotek čebelarjev, ki dela terenskih svetovalcev ne poznajo oziroma z njihovim delom niso zadovoljni (Graf 5).

Večina anketiranih meni, da je delo veterinarjev, specializiranih za čebelarstvo, dobro ali celo zelo dobro. Leta 2010 se je delež tistih, ki menijo, da je delo veterinarjev dobro, v primerjavi s prejšnjimi leti povečal, delež tistih, ki menijo, da je njihovo delo slabo, pa se je v primerjavi s prejšnjimi leti zmanjšal.

Sklep

Na podlagi anket, izvedenih v okviru regijskih posvetov od leta 2007–2010, lahko sklenemo, da so čebelarji z delom ČZS, JSSČ zadovoljni. Ugotovitve anket nam bodo vsekakor vodilo za naprej, saj želimo biti letos še boljši. Tako kot v prejšnjih letih bomo tudi letos nadaljevali delo po programu, ki smo vam ga predstavili na regijskih posvetih. Da bi se še bolj približali čebelarjem na terenu, bomo tudi letos, od januarja do aprila, svetovalci enkrat na mesec svoje delo opravljali v različnih krajih po Sloveniji – predvsem na tistih območjih, ki so bolj oddaljena od naših stalnih lokacij.

Prav tako bomo v različnih krajih po Sloveniji organizirali okrogle mize. Prva okrogla miza je bila že konec januarja v Radovljici (o uporabi medu v kulinariki), do konca leta pa bodo organizirane še okrogle mize o zdravstvenem varstvu čebel (*Nosema cerana*) v Novi Gorici, tehnologiji prevozov čebel v AŽ- in LR-panjih v Murski Soboti, medovitih rastlinah v Celju, izobraževanju čebelarjev v Mariboru, glasilu Slovenski čebelar v Čatežu in o ekološkem čebelarjenju na Lukovici. Po načrtih naj bi se tudi svetovalna mreža terenskih svetovalcev, vzpostavljena leta 2009, približala čebelarjem, tako da bi jim lahko svetovali na različnih področjih čebelarstva. Terenskega svetovalca lahko pokliče vsak čebelar in se z njim dogovori za čas obiska,

ta pa je za čebelarja brezplačen. Za čim popolnejše obveščanje že nekaj časa deluje tudi e-časopis (http://www.czs.si/clani_vnos.php). V njem boste lahko po prijavi na vaš elektronski naslov prejeli sveže informacije o novostih na področjih zakonodaje, razpisov in drugem. Tudi na spletni strani ČZS skoraj vsak dan objavljamo aktualne informacije, povezane s čebelarstvom.

Na strokovnem področju bomo še naprej skrbeli za objave strokovnih člankov v glasilu Slovenski čebelar, osrednji temi letošnjega državnega čebelarkega posveta v Celju (marec 2011) pa bosta ekološko čebelarstvo in predstavitve dobrih čebelarških praks.

Na področju promocije bomo sledili smernicam in ciljem, ki smo si jih zastavili v strategiji trženja in ekonomičnosti slovenskega čebelarstva 2010–2015. V tem letu se bomo osredotočili predvsem na uporabo medu v kulinariki, in to bo tudi rdeča nit večine naših projektov. Organizirali bomo štiri čebelarke (medene) dneve v štirih krajih po Sloveniji, promocijsko (dobrodavno-izobraževalno) akcijo v vrtcih in šolah, dan čebelarkega turizma in kulinarike, 2. čebelarški strokovni simpozij, sodelovali bomo na srečanju z ekošolami, nadaljevali bomo akcijo »Ohranimo čebele«, sodelovali bomo na Kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni, organizirali teden odprtih vrat in dan apiterapije na Lukovici itd.

Na področju zakonodaje bomo še naprej zastopali interese čebelarjev ter dejavno sodelovali v javnih razpravah o novih zakonih ali podzakonskih aktih, še posebej pa si bomo prizadevali, da bi bila v zakonodajo vključena tudi realno stanje in praksa na terenu. Vodilo pri našem delu so nam tako vaše kritike kot pohvale, predvsem pa želja, da bi vam v prihodnosti zagotovili uspešno delo in napredek na vseh področjih čebelarstva.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ za ekonomiko

Objavljen nov Pravidnik o medu

V Uradnem listu, št. 4, 21. 1. 2011, je objavljen nov Pravidnik o medu, z njegovo uveljavitvijo pa je prenehal veljati doslej veljavni Pravidnik o medu, Ur. l. RS, št. 31/04, 89/04. Novi pravilnik ne vsebuje pomembnejših vsebinskih sprememb, vsebuje pa nekaj popravkov v izrazoslovju. In katere so poglobljene spremembe?

Prva sprememba je v 2. členu, v katerem je zapisana nova definicija medu: »Med je naravna sladka snov, ki jo izdelajo čebele Apis mellifera iz nektarja cvetov ali izločkov iz živih delov rastlin ali izločkov žuželk, ki sesajo rastlinski sok na živih delih rastlin, ki jih čebele zberejo, predelajo z določeniimi lastnimi snovmi, shranijo, posušijo in pustijo dozoreti v satju.«

V 3. členu je izraz nektar spremenjen v izraz »nektarni med«, izraz med iz mane pa je spremenjen

v »manin med«. Nekaj sprememb je tudi v besedilu 6. člena in v zadnjih členih, ki govorijo o ugotavljanju skladnosti, prehodnih določbah in prenehanju veljavnosti prejšnjega pravilnika.

Spremembe so tudi v Prilogi, ki določa parametre in merila sestave medu. Vrednosti opisanih parametrov se v primerjavi s starim pravilnikom niso spremenile, delno pa se je spremenila terminologija. Do zdaj je bila v pravilniku opredeljena vsebnost vlage, ta pa je zdaj poimenovana kot »vsebnost vode«, namesto izraza elektrolitska prevodnost pa bomo po novem uporabljali izraz »električna prevodnost«. Druge spremembe so bolj lepotne narave. Poleg omenjenih je nekaj sprememb tudi v besedilu. Novi pravilnik najdete na spletnem naslovu: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=20114&stevilka=104>

Odmevi z Apimedicine

Vabimo vas na 2. strokovni simpozij o apiterapiji, na katerem bodo domači strokovnjaki predstavili povzetke predavanj s strokovnega dela Forumu

Apimeditica & Apiquality 2010. Simpozij bo 3. marca 2011 ob 15. uri na sedežu ČZS, Brdo 8, Lukovica. Program simpozija objavljamo v nadaljevanju.

Ura	Predavatelj	Tema
15.00–15.15	dr. Janko Božič	Uvodni nagovor
15.15–15.30	Franc Grošelj, dr. med.	Dediščina Filipa Terča, pionirja sodobne apiterapije
15.30–15.45	Majda Kurinčič Tomšič, dr. med.	Zdravljenje multiple skleroze na naraven način (iz prispevka Cristine Aosan)
15.45–16.00	Domen Jaklič	Antibakterijska in protiglivična učinkovitost medu
16.00–16.15	dr. Jasna Bertonec	Antioksidativna učinkovitost in fenolni profil slovenskega medu
16.15–16.30	dr. Marjetka Kralj Kuncič	Uporaba medu pri negi ran
16.30–16.45	Marta Kocjan Anžič, dr. dent. med.	Možnosti uporabe slovenskega medicinskega medu za zdravljenje parodontalne bolezni
16.45–17.00	Franc Šivic	Novosti na področju apiterapije po svetu, odmevi na Apimeditico po svetu
17.15–17.30	dr. Peter Kozmus	Ostanki pesticidov v slovenskem cvetnem prahu
17.30–17.45	Andreja Kandolf	POVZETEK Z BLEDA: Vpliv botaničnega in geografskega porekla na blagovne znamke na domačem in tujem trgu
17.45–18.00	Mojca Korošec	POVZETEK IZ DOLENJSKIH TOPLIC: Senzorično lastnosti medu in njegova kakovost
18.00–18.15	dr. Polona Jamnik	POVZETEK IZ LIPICE: Čebelji pridelki v prehrani ljudi in živali – antioksidativno delovanje propolisa
18.15–18.30	dr. Janko Božič	POVZETEK IZ MARIBORA: Prepoznavanje celičnih procesov, sproženih s snovmi iz čebeljih pridelkov

60. občni zbor Čebelarske zveze Slovenije

60. redni občni zbor ČZS bo v soboto, 2. aprila 2011, ob 10. uri, v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici. Dnevni red:

1. Slovesni začetek in izvolitev delovnih organov občnega zbora.
2. Poročilo verifikacijske komisije.
3. Sprejetje sprememb in dopolnitev Pravil ČZS.
4. Razglasitev prejemnikov odličij Antona Janše in podelitev teh odličij.
5. Poročilo o uresničitvi delovnega in finančnega načrta ČZS 2010 in predsednikovo poročilo.
6. Poročilo nadzornega odbora.
7. Razprava o poročilih.

8. Sprejetje revidiranega poslovnega poročila ČZS za leto 2010.
9. Sprejetje delovnega in finančnega načrta ČZS za leto 2011.
10. Delegatska vprašanja in predlogi.

Občni zbor ČZS je najvišji organ, ki ga sestavljajo delegati članov ČZS. En delegat zastopa enega člana ČZS. Na občnem zboru imate glasovalno pravico samo, če se ga udeležujete kot delegat oz. če imate pooblastilo društva oz. zveze. Delegati morajo biti člani ČZS. Občni zbor je javen, zato se ga lahko udeležijo tudi drugi, vendar nimajo pravice glasovanja. *Boštjan Noč, predsednik ČZS*

Uradne ure JSSČ na terenu v marcu

Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu bo imela 28. marca 2011 od 14. do 18. ure uradne ure na terenu po Sloveniji, torej zunaj svojih stalnih pisarn, in sicer v:

- pisarni Društva upokoјencev Preddvor, Dvorski trg 18, Preddvor – tam bo ga. Tanja Magdič;
- KS Grgarske Ravne, Grgar – tam bo ga. Nataša Lilek;

- Čebelarskem domu na Izlakah – tam bo ga. Andreja Kandolf;
  - Gostišču Na trgu, Hiša kulinarike in turizma, Glavni trg 30, Novo mesto – tam bo g. Vlado Auguštin;
  - Domu upokoјencev, Sejmiška 10 a, Slovenj Gradec – tam bo ga. Lidija Senič.
- Na ta dan zato ne bo uradnih ur na stalnih krajih.

Razpis za izbor upravičencev za postavitve učnih čebelnjakov za delovanje čebelarskih krožkov

ČZS je leta 2010 ustanovila Sklad za ohranitev kranjske čebele. Delovanje sklada omogočajo sponzorji in donatorji, ki za ta namen zagotavljajo finančna sredstva. Namen in dejavnost Sklada za ohranitev kranjske čebele sta opredeljena v Pravilniku o delovanju sklada, ki ga je na svoji 13. redni seji, 9. decembra 2010, sprejel UO ČZS, letna dejavnost sklada pa je določena v letnem načrtu.

V tem letu bomo predvidoma petim čebelarskim krožkom, ki bodo izbrani na javnem razpisu, za njihovo delovanje omogočili nakup in postavitve tipiziranega učnega čebelnjaka.

Javni razpis za izbor **upravičencev** je od 1. marca 2011 naprej objavljen na spletnih straneh Čebelarske zveze Slovenije.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Razpis za izbor dobaviteljev za izdelavo, dobavo in postavitve učnih čebelnjakov in čebeljih panjev

Čebelarska zveza Slovenije je leta 2010 ustanovila Sklad za ohranitev kranjske čebele. Delovanje sklada omogočajo sponzorji in donatorji, ki za ta namen zagotavljajo finančna sredstva. V skladu z letnim načrtom bomo v tem letu predvidoma petim čebelarskim krožkom, ki bodo izbrani na javnem

razpisu, za njihovo delovanje omogočili dobavo in postavitve tipiziranega učnega čebelnjaka in čebeljih panjev. Ob tem tudi sporočamo, da je javni razpis za izbor **dobaviteljev** od 1. marca 2011 naprej objavljen na spletnih straneh ČZS.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Razpis za XXXIV. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev

Letošnje XXXIV. državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev bo v soboto, 7. maja 2011, v prostorih OŠ Ivana Cankarja v Ljutomeru in OŠ Stročja vas pri Ljutomeru. Mentorji čebelarskih krožkov naj pisne prijave tekmovalnih ekip pošljejo na obrazcu, objavljenem na spletni strani ČZS, najpozneje do 1. aprila 2011 na naslov: barbara.dimc@czs.si ter ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225

Lukovica. Poznejših prijav zaradi organizacijskih zadev ne bomo mogli upoštevati.

Ker želimo XXXIV. državno srečanje in tekmovanje pripraviti kar najbolj kakovostno, prijave na dan tekmovanja ne bodo mogoče. Tekmovanje bo potekalo na podlagi Pravilnika o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev, ki je objavljen na spletni strani ČZS.

Dokumentacija za prodajo in prevoz čebel

V obdobju, ko čebele premikamo bodisi zaradi prevoza na pašo bodisi zaradi prodaje oz. nakupa, morajo čebelarji poskrbeti za:

- podpis izjave »Promet s čebelami«,
- pisno potrditev izjave območnega veterinarja NVI,
- upoštevanje 27. člena Pravilnika o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranja hruševnega ožiga (Ur. l. RS, št. 18/04, 44/04, 21/05 in 21/07),
- dostavo vloge za namestitev čebel izvajalcu pašnega reda,
- namestitev fotokopije potrjene in podpisane pi-

sne izjave s svojim imenom in priimkom, naslovom stalnega bivališča, telefonsko številko in registrsko oznako čebelnjaka na vidnem mestu na stojišču čebel,

- redno in strokovno oskrbo čebel na stojišču,
- upoštevanje pravilnika o katastru čebelje paše, o čebelarskem pašnem redu, o prometu s čebelami in o programu napovedi medenja (Ur. l. RS, št. 94/03).

Podrobnejši opis obveznosti čebelarja ob premikih čebel lahko preberete v Slovenskem čebelarju št. 3, marec 2010, str. 102.

Čebelarstvo LUCKA

Dušan Žunko, s. p.
Sužid 41, 5222 Kobarid
031 870 709, 05 388 5856
info@lucka-sp.si, www.lucka-sp.si

- **AŽ-, LR- in DB-satniki, zažičeni, že za 0,80 EUR**
- **Šablona za sočasno zbijanje in žičenje AŽ-, LR- in DB-satnikov (glej: Čebelar, 2/2008 in 2/2009),**
- **matice iz Triglavskega narodnega parka**
- **Čebelje družine na AŽ-, LR- in DB satih**
- **panji LUCKA – predstavitev na celjskem sejmu**
- **Lipov med iz okolice kobarida**

Čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR!

Okrogla miza o prevažanju na pašo

Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu bo v sredo, 16. marca 2011, ob 17. uri, v prostorih Zavoda KGZS, Štefana Kovača 40, v Murski Soboti pripravila okroglo mizo z naslovom Tehnologija prevozov čebel na pašo. Na okrogli mizi bo svoje izkušnje prevozov čebel v AŽ-panjih predstavil g. Jožef Šalamun, način prevažanja nakladnih panjev pa bo predstavil hrvaški čebelar g. Dražen Jerman. Na okroglo mizo so vabljeni tudi predstavniki Kmetijskega inštituta Slovenije, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Veterinarske uprave Slovenije in Nacionalnega veterinarskega inštituta.

Vlado Auguštin,
svetovalec JSSČ za tehnologijo

Stanje razpisa Tehnična pomoč čebelarjem

Obveščamo vas, da je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano 28. 1. 2011 v Ur. l. RS, št. 6, objavilo javni razpis za oddajo vlog v okviru sklopa Tehnična pomoč čebelarjem za leto 2011. Do priprave tega obvestila (22. 2. 2011) je javni razpis še odprt. Razpisna dokumentacija je na voljo na spletnih straneh www.mkgp.si in www.arsktrp.gov.si.

Dodatne informacije lahko dobite pri Agenciji Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja, tel.: 01/580 77 92, vsak ponedeljek, sredo in petek od 9. do 12. ure, ob sredah pa tudi od 14. do 16. ure. Za informacije in pomoč pri izpolnitvi vloge smo vam na voljo tudi svetovalci Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Po nasvet k terenskim svetovalcem

Pred nami so še tako hladni dnevi, da lahko pri čebelah izvajamo samo najnujnejša opravila. Ob prvem pregledu ocenimo posamezno čebeljo družino in zalogo medu v panjih. Poskrbimo za okolico čebelnjaka (posaditev medovitih rastlin) in postavitev napajalnika, v katerem bodo čebele našle čisto tekočo vodo, s katero bodo oskrbovale družino v panju. Če smo pri manjših posegih pri čebelah negotovi, pa je prav, da pomoč oz. nasvet poiščemo pri terenskih svetovalcih v čebelarstvu.

Naloga terenskega svetovalca je, da obiše čebelarja in njegov čebelnjak ter mu svetuje glede opravi pri čebelah. Tako naj bi vsaj vsaki dve ali vsake tri leta obiskal vsakega čebelarja na svojem območju. Čebelarški svetovalci pri svojem delu ugotavljajo stopnjo usposobljenosti čebelarja za samostojen pregled in za samostojno oceno stanja

in razvoja čebeljih družin. Število čebelarjev, ki prosijo za pomoč terenske svetovalce na terenu, se iz leta v leto povečuje, saj pri njih dobijo nasvet iz prve roke.

V tem obdobju pa terenski svetovalci izvajajo tudi delavnice o spomladanskih opravilih pri čebelah. Prav bi bilo, da bi se teh delavnic udeležili zlasti čebelarji začetniki, saj bi ob tej priložnosti navezali prvi stik s terenskim svetovalcem na svojem območju, pozneje pa bi pri njem brezplačno dobili marsikateri koristen nasvet. Čebelarstva društva zato prosimo, da na društvene društva povabijo tudi terenske svetovalce, saj bodo članom predstavili težave, ki se pojavljajo na njihovem območju, in jim svetoval, kako naj jih rešujejo.

Tomaž Samec,
svetovalec JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Delavnice terenskih svetovalcev

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
4. mar.	16.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Ivan Atelšek	Povir 52a, Sežana	g. Atelšek 030/604 035
5. mar.	16.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Marjan Koderman	Gorjuša 25, Dob	g. Koderman 041/244 590
5. mar.	18.00	Oskrba čebel v pomladanskem času in interna kontrola medu na terenu	Jakob Madjar	Čebelji Gradič	g. Madjar 030/604 081
6. mar.	9.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Andrej Jernej	Šolski čebelnjak na Blagovni	g. Jernej 030/604 064
7. mar.	17.00	Oskrba čebel v pomladanskem času in interna kontrola medu na terenu	Slavko Ružič	Prostori ČD Nova Gorica, Vipavska 57	g. Ružič 030/604 032
7. mar.	17.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Franc Podrižnik	Gostišče Vrbovec, Nazarje	g. Podrižnik 030/604 068
10. mar.	17.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Viktor Svetlin	Vir-Finžgarjeva 15, Domžale	g. Svetlin 030/604 015
10. mar.	17.00	Oskrba čebel v pomladanskem času in interna kontrola medu na terenu	Franc Tratnjek	ČD Beltinci	g. Tratnjek 030/604 084

15. mar.	18.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Franc Podrižnik	Društveni prostori ČD Gornji Grad v Bočni	g. Božnič 041/892 990
16. mar.	18.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Peter Babnik	OŠ Dobrna	g. Krulec 051/335 616
25. mar.	17.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Anton Koželj	Na vrtu gostišča Pavlin, Trebnje	g. Koželj 031/619 961
25. mar.	16.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Matej Leskovar	Vzrežno-promocijski center Slovenska Bistrica	g. Leskovar 030/604 078
25. mar.	14.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Stanislav Knežič	V prostorih Ljudske univerze Kočevje	g. Knežič 040/455 855
26. mar.	18.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Janez Luznar	V prostorih ČD Radovljica, v graščini na Linhartovem trgu	g. Luznar 041/948 077
26. mar.	10.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Janko Goričan	Pri domačiji Mališnik	g. Goričan 030/604 085
27. mar.	10.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Janko Goričan	Pri g. Pečniku, Dravograd	g. Goričan 030/604 085
30. mar.	17.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Maksim Proje	Čebelarški dom Žerjav	g. Mičič 041/754 272
1. apr.	16.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Matej Leskovar	Vzrežno-promocijski center Slovenska Bistrica	g. Leskovar 030/604 078
2. apr.	18.00	Oskrba čebel v pomladanskem času in interna kontrola medu na terenu	Jakob Madjar	Čebelji Gradič	g. Madjar 030/604 081
3. apr.	9.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Andrej Jernej	Šolski čebelnjak na Blagovni	g. Jernej 030/604 064
4. apr.	14.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Stanislav Knežič	Planinsko parkirišče (pri nekdanjem Dinosu), Kočevje	g. Knežič 040/455 855

Urniki usposabljanj

ČZS nadaljuje program usposabljanja čebelarjev. Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti novo izkaznico ČZS!** Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si. **Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu** bomo odslej izvajali v osnovni obliki s celotno snovjo, potrebno za izdajo potrdila udeležencem, ter v krajši obliki za obnovitev znanja. Za izvedbo predavanja Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu mora biti prijavljenih najmanj 15 udeležencev.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
2. mar.	16.00	Tehnologija pridelave propolisa	Norbert Jedlovčnik	Društvo upokojencev, Šolska 10a, Slovenj Gradec	g. Bauer 041/473 556
2. mar.	17.00	Čebelarška zakonodaja	Tanja Magdič	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	g. Alauf 041/661 098
4. mar.	17.00	Pridobivanje matičnega mlečka	Franc Prezelj	OŠ Pohorskega Bataljona, Slovenska Bistrica	g. Prah 041/768 351
9. mar.	17.00	Ekološko čebelarjenje	Mitja Zupančič	Gostilna Baron, Logatec	g. Žakelj 041/560 573
9. mar.	18.00	Tehnologija pridelave voska	Severin Golmajer	Kulturni in gasilski dom, Blejska dobrava	g. Arh 041/784 091
10. mar.	15.00	Obrezovanje sadnega drevja	Roman Mavec	Sadovnjak, Brdo pri Lukovici	g. Samotorčan 041/706 683
10. mar.	17.00	Pridobivanje matičnega mlečka	Milan Meglič	Kongresno kulturni center, Dolenjske Toplice	g. Andrejčič 051/258 283
10. mar.	17.00	Tehnologija pridelave propolisa	Norbert Jedlovčnik	OŠ Šentjerneja, Prvomajska 9, Šentjerneja	g. Kragolnik 041/418 160
10. mar.	17.00	Zgodovina čebelarstva	Ivan Atelšek	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Kristovič 031/753 114

10. mar.	17.00	Apiterapija	dr. Franc Grošelj, Tone Tome	Zavod KGZS, Murska Sobota	g. Bratinščak 041/494 190
10. mar.	18.00	Vzreja čebeljih matic	Boštjan Noč	Škocjan 33e, Koper	g. Kozlovič 041/778 223
11. mar.	17.00	Sadjarstvo in čebelarstvo	Janez Gačnik	OŠ Koroški jeklarji Javornik, Ravne na Koroškem	g. Krebs 041/668 546
11. mar.	17.00	Osnove zdravstvenega varstva čebel	Anita Vraničar Novak dr. vet. med.	Dvorana Begrad, Zadrुžna cesta 16, Črnomelj	g. Lakner 040/826 500
11. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Zoran Zidarič	Dom čebelarjev Brode	g. Novak 041/590 166
11. mar.	17.00	Tehnologija pridelave cvetnega prahu	Janez Kropivšek	Gasilski dom Britof, Britof 317, Kranj	g. Tiringer 041/971 121
12. mar.	9.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Dvorana četrtne skupnosti, Vojkova 1, Ljubljana	g. Holzbauer 041/683 245
13. mar.	9.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Janez Kropivšek	Obrotni dom, Partizanski trg, Metlika	g. Auguštin 040/436 516
16. mar.	17.00	Čebelarstva zakonodaja	Tanja Magdič	Gostišče Kozel, Selska cesta 37, Ptuj	g. Repič 031/484 527
16. mar.	17.00	Pridobivanje matičnega mlečka	Milan Meglič	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Kristovič 031/753 114
17. mar.	17.00	Tehnologija pridelave cvetnega prahu	Vlado Pušnik	Čebelarški dom Šmarje pri Jelšah	g. Pušnik 031/518 411
17. mar.	17.00	Čebelarški turizem	Franc Šivic	Sejna soba, Občina Preddvor, Dvorski trg 10, Preddvor	g. Kokl 041/538 223
17. mar.	17.00	Kužne in nekužne bolezni čebel	Martina Škof, dr. vet. med.	Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Štrukelj 040/436 518
18. mar.	17.00	Apiterapija	dr. Franc Grošelj, Tone Tome	Dom čebelarjev Brode	g. Novak 041/590 166
18. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	dr. Stanislav Kapun	Dvorana KS Notranje Gorice	g. Bedekovič 041/464 346
22. mar.	17.00	Pridobivanje sredstev in koriščenje razpisov	Tanja Magdič	Čebelarški dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	g. Skrt 041/484 174
23. mar.	17.00	Tehnologija pridelave cvetnega prahu	Janez Kropivšek	Občinska dvorana, Nova vas 4A, Nova vas	g. Palčič 031/618 900
24. mar.	17.00	Apiterapija	dr. Franc Grošelj, Tone Tome	Kino dvorana, Hmeljarska cesta 8, Prebold	g. Valenčak 041/783 379
24. mar.	17.00	Čebelarški turizem	Franc Šivic	Sevniški grad, Sevnica	g. Levstik 031/386 262
24. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Franc Panker	Rogaška slatina, Kulturni dom	g. Janžek 031/608 879
25. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	dr. Stanislav Kapun	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Kristovič 031/753 114
30. mar.	17.00	Prepoznavanje medovitih rastlin	Janez Kropivšek	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Kristovič 031/753 114
31. mar.	16.00	Pridobivanje matičnega mlečka	Franc Prezelj	OŠ Koroški jeklarji Javornik, Ravne na Koroškem	g. Krebs 041/668 546
31. mar.	18.00	Vzreja čebeljih matic	Boštjan Noč	Gostišče Fink, Slovenske Konjice	g. Kokej 030/604 065
31. mar.	18.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Franc Panker	Dom upokojeencev, Močnikova 8, 5282 Cerkno	g. Likar 031/876 189
Program zatiranja varoze					
2. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Čebelarški dom Polhov gradec, Polhov Gradec 52	g. Prebil 031/604 309
		Zdravstveni del	Martina Škof, dr. vet. med.		
2. mar.	16.00	Apitehnični ukrepi	Jože Mur	Tornijeva dvorana, Rutarjeva 5, Tolmin	g. Podgornik 040/800 404
		Zdravstveni del	mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.		

10. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	Jože Mur	Dom upokojeencev, Močnikova 8, Cerklje	g. Likar 031 876 189
		Zdravstveni del	mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.		
14. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	Jože Mur	OŠ Dobravlje, Dobravlje	g. Semenič 031/334 588
		Zdravstveni del	mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.		
15. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanislav Kapun	Kmečki turizem Hari, Spodnja Ščavnica	ga. Korošec 041/716 519
		Zdravstveni del	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.		
16. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanislav Kapun	Banfi center, Glavna ulica, Lendava	g. Časar 041/471 088
		Zdravstveni del	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.		
23. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanislav Kapun	Čebelarski dom Radenci	g. Sever 041/943 657
		Zdravstveni del	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.		
26. mar.	9.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Čebelarski dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	g. Skrt 041/484 174
		Zdravstveni del	Suzana Skerbiš, dr. vet. med.		
30. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Grm Novo mesto - center biotehnike in turizma	g. Kobe 041/940 606
		Zdravstveni del	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.		

Zagotavljanje kakovosti čebeljih pridelkov

1. mar.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, Andreja Kandolf	Vrtnarska šola Celje	g. Gradišnik 031/836 460
2. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Nataša Lilek	Dom družbenih organizacij, Brezje pri Trziču 55, Trzič	g. Perne 041/643 506
2. mar.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, Andreja Kandolf	OŠ Koroški jeklarji Javornik, Ravne na Koroškem	g. Krebs 041/668 546
2. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Tomaž Samec	OŠ Janka Padežnika Maribor	g. Vogrinc 041/818 705
9. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu - OBNOVITEV	Andreja Kandolf	ČD dom Polhov Gradec, Polhov Gradec 52	g. Prebil 031/604 309
10. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu - OBNOVITEV	Andreja Kandolf	Dom čebelarjev Ribnica	g. Škulj 041/368 115
11. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu - OBNOVITEV	Tomaž Samec	Sejna soba občine Podčetrtek	g. Uršič 041/454 604
15. mar.	13.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Andreja Kandolf	Mestna občina Nova Gorica	g. Šuligoj 041/583 596
15. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu - OBNOVITEV	Nataša Lilek	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
17. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu - OBNOVITEV	Andreja Kandolf	Sejna soba občine Cerklje, Cerklje	g. Strupi 031/663 001
22. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu - OBNOVITEV	Nataša Lilek	ŠC Šentjur, Cesta na kmetijsko šolo 9, Šentjur	g. Jernej 040/650 850
22. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu - OBNOVITEV	Andreja Kandolf	Gostišče Marof, Marof pri Kočevju	g. Knežič 040/455 855
25. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu - OBNOVITEV	Nataša Lilek	Kongresno kulturni center, Dolenjske Toplice	g. Turk 040/777 847
29. mar.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, Andreja Kandolf	Čebelarski dom Izlake	g. Smrkolj 041/633 566
30. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Andreja Kandolf	OŠ Dobravlje, Dobravlje	g. Sušl 041/613 595

31. mar.	18.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Andreja Kandolf	Gasilski dom Velike Lašče	g. Borštnik 031/336 905
1. apr.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Dvorana Beograd, Zadrुžna cesta 16, Črnomelj	g. Lakner 040/826 500

Usposabljanje o Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu

ČZS, JSSČ tudi v tem letu organizirata usposabljanja o Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu po načelih sistema HACCP (v nadaljevanju SDHNC). Za čebelarje, ki so se usposabljanja že udeležili, letos pripravljamo obnovitvena usposabljanja, na katerih bodo obnovili svoje znanje. Ob tem še enkrat opozarjamo vse čebelarje, da potrdilo o udeležbi na usposabljanju o SDHNC prejmejo le, če se udeležijo osnovnega predavanja.

Udeležba na obnovitvenem predavanju ne zadostuje za pridobitev potrdila, zato vse, ki se še

niso udeležili osnovnega predavanja, pozivamo, da ga ne zamudijo. Datumi predavanj so vsak mesec objavljeni v Slovenskem čebelarju. Če nimate vzpostavljenega svojega lastnega sistema HACCP, je potrdilo, ki ga prejmete na osnovnem predavanju, tudi obvezna priloga pri kandidiranju za sredstva v okviru tehnične pomoči. Poleg tega je vsak čebelar, ki daje pridelke in izdelke iz čebeljih pridelkov v promet, tudi dolžan vzpostaviti samokontrolo nad pridelavo čebeljih pridelkov in zagotavljati varna živila.

ZARADI IZJEMNEGA ZANIMANJA ZA KNJIGO SMO PRIPRAVILI PONATIS – IZID KONEC APRILA 2011.

Jürgen Tautz

ČUDEŽNI SVET ČEBEL

Poglobljen vpogled v življenje ene najbolj presenetljivih življenjskih oblik, kar jih poznamo – čebelje družine.

284 barvnih strani

Redna cena: 35,99 €

**Cena
v prednaročilu
za člane ČZS
samo
28,80 €**

Tehniška založba
Slovenije

**Knjigo lahko naročite po elektronski pošti jasna.kopac@tzs.si
ali telefonski številki 01 479 02 25, kjer navedete geslo: ČEBELE ČZS.**

Posebna ponudba velja do 30.4.2011. Popusti se ne seštevajo in ne veljajo za knjige v akciji.

PRODAM

Medveda s košem iz javorjevega lesa, višina 1,5 metra, tel.: 041/597 695.

Lipov med, tel.: 01/895 71 99.

Kočevski hojev med, pribl. 300 kg, tel.: 031/666 290.

Večjo količino cvetličnega medu, tel.: 070/863 396.

300 kg repičnega ter 100 kg akacijevnega medu, tel.: 041/355 027.

Cvetlični in gozdni med ter družine na satih, tel.: 01/787 53 09.

Cvetni prah, propolis, vosek, akacijev med in matični mleček, odlična kakovost, skozi celo leto, tel.: 041/965 939.

27 kg čebeljega voska, tel.: 05/757 21 83, 041/567 682.

20 čebeljih družin na AŽ-satih, cvetlični in akacijev med po 4,00 EUR (Ljubljana), tel.: 051/440 338.

Čebelje družine, tel.: 031/705 961.

Nekaj čebeljih družin na AŽ- in LR-satih (Koper), tel.: 040/716 879.

Nekaj čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 041/979 269.

Čebele na AŽ-satih, konec aprila, tel.: 040/220 112.

20 čebeljih družin na 10 AŽ-satih, tel.: 041/759 100.

Dve rezervni družini na 9 AŽ-satih (Kočevje), tel.: 031/389 605.

20 čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 02/523 10 49.

Šest čebeljih družin na 10 AŽ-satih in 8 na 7 AŽ-satih, brez panjev (Kočevje), tel.: 01/895 71 26, 031/431 762.

Čebelje družine na 5 in 7 AŽ-satih, kočevski lipov med in zamrznjen cvetni prah, tel.: 041/788 826.

Nekaj čebeljih družin na 10 AŽ-satih, tel.: 04/233 17 47, 030/293 434.

Čebelje družine na AŽ-satih (Ivančna Gorica), tel.: 041/639 612.

Čebelje družine na 5, 6 in 7 AŽ-satih (okolica Nove Gorice), tel.: 041/216 119.

MLADE čebelje družine na enem AŽ-satu, zaželena rezervacija, tel.: 041/508 020 ali 01/895 50 50.

30 čebeljih družin na 10 AŽ-satih in 12 na 7 AŽ-satih (Sevnica), tel.: 041/961 766.

40 čebeljih družin z AŽ-panji ali brez njih (zaradi bolezni), tel.: 01/256 36 78, 040/833 106.

Nekaj zdravih čebeljih družin na 7, 9 in 10 AŽ-satih, lahko tudi s panji, tel.: 031/664 520.

Čebelje družine na 5 AŽ-satih (okolica Celja), tel.: 041/981 856.

Rezervne čebelje družine na 5 in 7 AŽ-satih (Nova Gorica), tel.: 031/440 168 (po 19. uri).

5 čebeljih družin, s panji ali brez njih, tel.: 051/726 980.

Čebelje družine na AŽ-satih (Dol pri Ljubljani), tel.: 040/470 897.

Čebelje družine, veterinarsko pregledane, na LR- in AŽ-satih, tel.: 07/818 44 28, 031/226 445.

Čebelje družine na AŽ-, LR-, 2/3 LR- in DB-satih, tel.: 040/455 855.

Več čebeljih družin na 5-, 7- in 10-satih, z lanskimi maticami, tel.: 041/767 595.

Večje število čebeljih družin na 9 in 10 AŽ-satih (Poljčane), tel.: 02/802 56 00.

Čebelje družine na AŽ-satih, 10 EUR/sat (Ljubljana), tel.: 051/719 307.

Več čebeljih družin na 5, 7 in 10 AŽ- in LR-satih s panji ali brez njih, tel.: 031/707 231, 04/572 12 71.

Večje število čebeljih družin na 9 in 10 AŽ-satih in v prašilčih na 5-, 9- in 10-satih, tel.: 05/300 55 81.

Pet čebeljih družin na 10 AŽ-satih s panji ali brez njih, ustrezne smukalnike podarim (Ribnica), tel.: 031/265 110.

25 čebeljih družin na 5 in 7 AŽ-satih, konec aprila, tel.: 01/836 10 66, 031/836 213.

Močne čebelje družine na LR- in AŽ-satih, tel.: 07/818 45 98, 031/434 506.

Sedem zdravih čebeljih družin na 7 AŽ-satih, tel.: 041/861 044.

Šivilstvo Kunstelj, Ana Kunstelj, s. p.,
GSM: +386 (0)31 352 797
e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

inž. Jože Kunstelj, s. p.
GSM: +386 (0)31 893 276
e-pošta: jmkunstelj@volja.net

Zavrti 41
1234 Mengeš SLOVENIA
Tel./Faks: +386 (0)1 723 80 27
www.jm-kunstelj.com

Čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih (april), tel.: 031/833 301.

Čebelje družine na 9 in 10 AŽ-satih, tel.: 031/587 523.

20 naseljenih AŽ 9-satarjev, tel.: 031/670 829.

Nekaj čebeljih družin na 6, 7 in 10 AŽ satih (na Kočevskem), tel.: 041/548 856.

Več čebeljih družin na 5 do 9 AŽ satih, tel.: 031/435 046.

Več čebeljih družin na 5 in 10 AŽ satih (Slovenj Gradec), tel.: 040/555 992.

Čebelje družine z AŽ panji, tel: 03/705 51 20.

10 čebeljih družin na AŽ satih , lanske matice, tel.: 040/508 856.

15 čebeljih družin na LR-satih in prazne LR-panje, tel.: 041/853 715.

Čebelje družine na LR-satih ter nove nakladne panje s pitalniki in podnicami s testnimi vložki, tel.: 041/559 279.

Čebelje družine na 10 AŽ-satih, skupaj s panji (Gorenjska), tel.: 041/992 582.

Nove AŽ-panje 10-satarje ter nekaj trietažnih panjev, tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

Čebelje družine na satih in prazne panje, tel.: 040/458 832.

Večjo količino dobro ohranjenih AŽ-panjev 9- in 11-satarjev s čebeljimi družinami, tel.: 041/366 005.

15 novih AŽ-panjev 10-satarjev, tel.: 040/253 874.

11 AŽ-panjev 10-satarjev, 2 nakladna panja z AŽ-satniki ter pribl. 50 kg neiztočenega medu jesenske paše in vso čebelarstvo opremo (okolica Komna), tel.: 05/766 03 11.

Prevoznik čebeljak TAM 130 za 72 čebeljih družin, 36 naseljenih AŽ-panjev 10-satarjev, 40 družin na AŽ-satih in 5 družin na LR-satih, tel.: 041/351 985.

Prevoznik čebeljak Mercedes Benz 13/17, letnik 1996, registriran do 15. 11. 2011, z 52 naseljenimi trietažnimi AŽ-panji, tel.: 041/775 626.

Kamion-čebeljak TAM za 65 panjev in 40 dobro ohranjenih panjev na 10 satov, tel.: 05/301 11 39 (med 18. in 20. uro).

Prikolico za prevoz 10 AŽ-panjev, tel.: 051/651 184.

Mešalnik za izdelavo kremnega medu, tel.: 041/421 660.

Več čebeljih družin na 5, 7 in 10 AŽ satih, točilo za 4 AŽ sate, nerjaveče, električni pogon (Lugo), nekaj kg suhih gob (jurčkov), ob nakupu podarim sončni topilnik, tel.: 041/342 070.

4-satno samoobračalno točilo, z motorjem ali brez njega in rezervne čebelje družine na 8 satih, tel.: 031/269 475.

KUPIM

Zamrznjen cvetni prah, tel.: 041/342 070.

Kupim 50 kg akacijevega in kostanjevega medu, tel.: 041/548 856.

Tri 2/3 LR-panje, kompletne, tel.: 040/602 922.

Dve čebelji družini na LR-satih, s panjem ali brez njega, tel.: 041/706 683.

80 čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 041/917 593.

Tovornjak ali zabojnik skupaj s čebelami ali samo čebele na AŽ-satih, večje število, tel.: 051/351 845.

K poslovnemu sodelovanju vabimo čebelarje, ki so v letu 2010 prejeli priznanja za kakovost medu, tel.: 040/477 473.

POPUSTI ZA ČLANE ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

APIS M&D
4-odstotni popust*

Logar
4-odstotni popust*

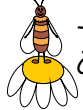
Čebelarstvo
Rihar-Kocjan
4-odstotni popust*

Čebelarstvo
LUCKA
4-odstotni popust*

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV
MIZARSTVO
KRŽE
4-odstotni popust*

Trgovina
ČEBELCA
4-odstotni popust*

TERME
SNOVIK
članovi termalnih vtičkov
10-odstotni popust*

TPV
prikolice
20-odstotni popust*

medium
tisk & design
-10%
www.medium.si

Posamezna podjetja članom ČZS omogočajo nakupe s popusti. Aktualen seznam popustov bomo objavljali v vsaki številki Slovenskega čebelarja. ČZS pospešeno išče še dodatne popuste in ugodnosti za svoje člane.

* Podrobnejše podatke o popustih najdete na spletni strani ČZS: www.czs.si ali v uredništvu revije Slovenski čebelar, tel.: 01/729 61 14.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

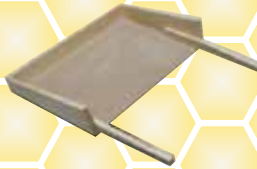
Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307, GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

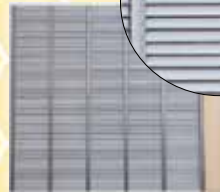
ČEBELJA POGAČA

ODKUPUJEMO ČEBELJI VOSEK

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
  - žične maticne rešetke
  - rogljičene satnike AŽ
  - satnike LR
  - testne mreže
  - plastična obešala
  - plastična razstojšča
  - kozice 11 in 14 satne
  - usipalnike lesene
  - plastične odtočne pipe
  - lovilce rojev-lesice
  - smukalce za cvetni prah
  - zaščitne obleke in rokavice
  - čebelarске lopatke
  - kuhamo staro satje
- (staro satje, brez medu sprejemamo v PVC vrečah do 31.03.2011 !!!)

Vabljeni na naš razstavni prostor na Mednarodni čebelarški prodajni razstavi v Celju 19. in 20. marca 2011 18. in 21. marca bo trgovina zaprta.

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 4% POPUST PRI GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Delovni čas: pon. - čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

STANKO VEDLIN

1925–2010

Med – sladka radost, katere nastanek je zavit v skrivnost. Ohranja mladost v zdravju in duhu, kot dodatek je k čaju ali kruhu.

Lička ogreje, srčka nasmeje, včasih pa tudi nam vlije ideje.

(Stanko Vedlin)

2. julija 2010 smo te zadnjič pospremili na dolgo potovanje, v tihe kraje naših spominov. Tvoje veliko srce je prenehalo utripati, ustavil se je korak, utihnil je glas in utrnila se je solza. Tako iznenada, tako okrutno je potrkala na tvoja vrata in te vzela nam, tvojim najbližjim, znanecem, prijateljem in tvojim čebelicam.

Stanko Vedlin je bil eden izmed ustanoviteljev ČD Majšperk leta 1948. S čebelarstvom se je začel ukvarjati leta 1945, pri hiši pa so bile čebele že najmanj dva roda prej. Na področju čebelarjenja se je stalno izobraževal ter svoje znanje in izkušnje nesebično delil z drugimi. Preverjal je različne načine čebelarjenja, a na koncu je vedno dejal: »Uspeh pri čebelicah ni toliko odvisen od panja kot od čebelarja.« Svoje izkušnje je zapisal v knjižici Čebelarški dnevnik. Vse od leta 1978 do 2010 je predsedoval našemu društvu in bil njegova gonilna sila. Zato so mu čebelarji podelili odličja Antona Janše III., II. in I. stopnje. Njegov značaj so vselej krasile nove ideje, vedno je seval delovno energijo, s katero je vplival na vse čebelarje okrog sebe.

Bil je tudi pobudnik zamisli in glavni organizator 7. čebelarskega praznika v Majšperku. Organizacija je bila v ponos celotnemu društvu. Za nepozaben čebelarški praznik je prejel tudi priznanje predsednika RS dr. Danila Türka. Veliko je pisal, tudi prispevke, in

vsakomur je namenil lepo besedo. Njegovo življenje je označevala lju-bezen do petja, planin, do morja in čebelic. Živel je za lepo slovensko pesem. Pogrešamo te!

Tatjana Vedlin, ČD Majšperk

JANEZ OKORN

1937–2010

Novembra lani nas je pretresla novica, da je umrl naš član Janez Okorn. Rodil se je 1. novembra 1937. Čebelariti je začel po očetovi smrti leta 1976, ves ta čas pa je bil član ČD Selška dolina. Pred tremi leti je obnovil svoj čebelnjak, da je imelo njegovih 15 čebeljih družin lepši dom. Zdad bo za čebele skrbel njegov nečak. Od njega smo se poslovili 8. novembra 2010. V spominu nam bo ostal kot dober prijatelj in čebelar.

ČD Selška dolina

MARJAN TUŠEK

1944–2010

Jesenski čas leta 2010 nam je vzel dobrega prijatelja in čebelarja Marjana Tuška iz Smoleve pri Železnikih. Marjan, rojen med drugo svetovno vojno, je kmalu okusil vse grenkobe tega sveta, saj je bil star šele dve leti, ko mu je vojna vzela očeta. Živel je z mamo Nežo in bratom Ivanom, pod svoje varstvo pa ga je vzel stari oče Franc, ki je takrat živel v Davči in bil med drugim tudi čebelar, ki je čebelaril še v kranjičih. Zato se je tudi Marjan že v najrosnejših letih srečal s čebelami in jih vzljubil že takrat. Po smrti starega očeta so z njim pri hiši umrle tudi čebele, Marjan pa je takrat izgubil nekoga, ki ga je imel resnično rad.

Vse do svoje prezgodnje smrti se je pogosto spominjal tako ata

Franca kot njegovih čebelarških šeg. Leta 1974 je spoznal svojo ženo Anico in takrat je pri tastu Urbanu v Rovtah v Selški dolini znova naletel na čebele. Z veseljem mu je večkrat priskočil na pomoč pri čebelarskih opravilih, opravljal je mizarska dela v njegovem čebelarstvu, leta 1993 pa je del njegovih čebel prevzel v trajno oskrbo. Marjan je tako znova začel čebelariti in se takoj včlanil tudi v ČD Škofja Loka. Redno se je udeleževal vseh društvenih dejavnosti, pomagal pa je tudi pri graditvi doma čebelarjev v Brodeh, za kar smo mu loški čebelarji še posebej hvaležni.

Marjan, ki je bil po poklicu lesar, si je kmalu po začetku čebelarjenja izdelal pravi mali kranjski čebelnjak in ga postavil neposredno ob domači hiši. Vsakemu mimoredočemu še zdaj govori o tem, da v hiši domuje čebelar. Čebelarja Marjana danes sicer ni več, njegovo poslanstvo pa nadaljuje žena Anica in sin Izidor. Z Marjanom je odšel preprost, vesel in razposajen človek, ki je imel rad svojo družino, prijatelje in čebele, nam pa je za vedno ostal lep spomin nanj.

ČD Škofja Loka

ANTON SMRDELJ

1942–2011

Čebele so se še stiskale v gručo, ko smo izvedeli, da nas je na novega leta dan po zahrbtni bolezni zapustil naš dolgoletni član Anton Smrdelj.

Anton se je rodil 14. junija 1942 v čebelarski družini v Nandanem selu pri Pivki. Čebelaril je vse od otroštva in je bil predstavnik že četrte generacije čebelarjev v svoji družini. Po končanem študiju strojništva se je leta 1970 preselil na Obalo. V okolici Kopra sta si z ženo uredila dom in ustvarila družino. Zaposlil se je v takratnem podjetju Tomos, upokojitev pa dočakal

v Trgoavtu. Na Obalo je pripeljal tudi svoje čebele, kljub temu pa jih je še vedno rad prevažal tudi v rodne kraje. V bližini doma je imel čebelnjaku z 21 AŽ-panji, med katerimi je 15 še posebej zanimivih, saj jih je že leta 1911 in 1912 izdelal njegov ded. Uresničila se mu je želja, da bi ti panji naseljeni dočakali 100-letnico svojega obstoja. Vedno mu je bilo v ponos

in veselje, da se bo družinska tradicija čebelarjenja nadaljevala, saj je uspešna čebelarka postala hči Andreja.

Svoje bogate čebelarske izkušnje je rad posredoval mladim čebelarjem. Bil je član upravnega odbora, nekaj let kot blagajnik, dokler mu je bolezen to dopuščala, pa tajnik. V zborniku o življenju in delu Antona Žnidaršiča je napisal

poglavji o primernosti AŽ-panja za prevažanje čebel ter o opazovalni službi medenja. Za svoje prizadevano delo s čebelami in v društvu je prejel odlični Antona Janše III. in II. stopnje. Čebelarji OČD Koper se mu zahvalujemo za vse, kar je dobrega storil za naše društvo, spominjali pa se ga bomo kot dobrega in poštenega prijatelja ter ga ohranili v lepem spominu. *OČD Koper*

Trgovina **ČEBELARNA**
 PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
 Kopic Milena s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
 torek-petek: od 8. do 17. ure
 sobota: od 8. do 12. ure
 nedelja-praz: zaprto

Za večje skupine lahko delovnega časa po skrajšanju ali dogovorju.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31
cebelarna@gmail.com
gsm: 041 294 184

Nudimo vam:

- čebelarska oprema in pribor
- med in matice čebelje vrste
- dodatni izdelki iz dobrih pridelav
- čebelarska literatura

PRODAJA PRAVICE PROIZVODNJE ZA HLAPILNIK BS-05 Z VSO OPREMO SONARAVNO ZATIRANJE VAROJ

- UČINKOVITA UPORABA BREZ ROČNEGA URAVNAVANJA PRI SPREMEMBAH TEMPERATURE
- PREPROSTA UPORABA V STANDARDNIH AŽ IN NAKLADNIH PANJIH
- POČASNO POVEČEVANJE KONCENTRACIJ MRAVLJINČNE KISLINE
- ZA VEČKRATNO UPORABO

ZARADI SMRTI LASTNIKA **NANOKEM, d.o.o.**
 Rečna ulica 6, Ljubljana
 GSM, +386 41 691 328, +386 41 863 876

MIZARSTVO KRŽE
1936

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

MIZARSTVO KRŽE
1936

Prasilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

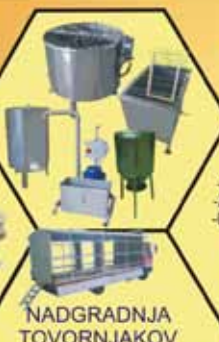
Ildrijska 10, 1360 Vrhnika
 Telefon/faks: 01/ 755-13-17
 GSM: 041 420 200
 E-pošta: spelakrze@yahoo.com

STEKLENA, PLASTIČNA,
KARTONSKA,
DARILNA EMBALAŽA,
POKROVČKI, DARILNE
VRECKE

-TOČILA
-OMETALNIKI
-KOMBINIRANA POSODA
ZA ODPIRANJE SATOV IN
KUHANJE VOŠČIN
-ČRPALKE
-GRELCI MEDU
-PANJI IN OPREMA
-ZAŠČITNA OPREMA
-POSODE ZA MED...

NADGRADNJA
TOVORNJAKOV

IZDELAVA
ZABOJNIKOV TER
NADGRADNJA
TOVORNJAKOV ZA
PREVOZ ČEBEL

NAROČENO
POŠLJEMO
TUĐI PO
POŠTI!

ZABOJNIKI ZA
AVTO-PRIKOLICE
-ZA 8 AŽ 10S PANJEV
-ZA 10 AŽ 10S PANJEV
-DRUGI PO NAROČILU

ZABOJNIKI ZA
PREVOZ ČEBEL
-ZA 18 AŽ 10S PANJEV
-ZA 24 AŽ 10S PANJEV
-DRUGI PO NAROČILU

PRIVOŠČITE
VAŠIM ČEBELAM
NAJBOLJŠE!
INVERTNE POGAČE
30% VEČJA STIMULACIJA

SESTAVA:
FRUKTOZA 42%
DEKSTROZA 51,5%
MALTOZA 2,5%
TRIOZA 2%
SLADKOR 2%

PANJI AŽ 10S
PANJI AŽ 10S 3E
PANJI LR
SATNIKI: AŽ, LR

ODKUP VOSKA
4,00 EUR/kg oz.
4,50 EUR/kg ob nakupu
v trgovini, za blago, ki ni v
akciji

URNIK:
pon-pet 8-16 h
sob ZAPRTO

KOMORA ZA
SEGREVANJE
MEDU V
KOZARCIH ALI
POSODAH
TER SUŠENJE
CV. PRAHU IN
SADJA

OBIŠČITE
NAS NA
ČEBELARSKEM
SEJMU V CELJU
19. IN
20.03.2011.

Revija Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstvo zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. Slovenski čebelar: www.czs.si/slovenskicebelar.php. Opazovalno-napovedovalna služba: www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20. Čebelarstvo knjižnica Janeza Golničnika: vsak delovni četrtek med 13. in 17. uro, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

Kontaktne podatke Čebelarstvo zveze Slovenije: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, uredništvo (01) 729 61 14, Anton Tomec, tajnik: (01) 729 61 02, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041 370 409, info@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 040 436 512, nocb@czs.si, Jure Justinek, vodja ONS: 041 644 217, jure.justinek@czs.si, urednik Marko Borko: 051 637 204, marko.borko@czs.si.

Kontaktne podatke Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Augustin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, spec. za ekonomiko: 040 436 513, tanja.magdic@czs.si, Andreja Kandolf, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemenčič Štrukelj, administrativna delavka, (01) 729 61 24, 040 436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Augustin, Marko Borko, dr. Janez Grad, Janez Gregori, prof. biol., Miro Leskovec, Borut Preinfalk, dr. vet. med., Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Rodoljub Živadinovič, dr. med.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izražje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priprava za tisk in tisk: Littera picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 6850, Tiskano: 23. 2. 2011

Revija Slovenski čebelar, ki jo izdaja Čebelarstvo zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Logar

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00-12.00 in 13.00-17.00
ob sobotah:
9.00-12.00

Čebelarji izkoristite možnost ugodnega nakupa čebelarke opreme z 80 % sofinanciranjem RS in EU.
Privoščite si najboljše.

Vabimo vas, da si ogledate naš razstavni prostor in našo ponudbo na 34. prodajni čebelarski razstavi v Celju.

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

Ometalnik čebel s posebnim mehanizmom za vpetje lonca

Cedilna posoda z grobim in finim cedilom za 30 kg medu

Črpalka za med, zmogljivost 1500 kg/h

Mešalnik za kremni med

Posoda za odkrivanje satja nerjaveča s pokrovom

Polnilna naprava s krožno mizo za polnjenje medu v kozarce

ČEBELJE POGAČE MEDOPIP

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 251 94 10, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si

Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme v vrednosti več kot 50 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico **4 % popusta.**